Ao. 1825. No. 7.

GRONINGER COURANT.

DINGSDAG den 25 Januarij.

Bij deze COURANT wordt een BIJVOEGSEL *gratis* uitgegeven.

PUBLICATIE.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen* roepen de Eigenaren van Paarden, Runderen en Schapen, in deze Gemeente, op, om op Maandag den 31 Januarij 1825, des namiddags van 3 tot 6 uren, ter Stads Secretarie aangave te doen van het op dien dag bij hun voorhanden zijnde Vee; en wel van het getal Runderen onder de 2 jaren en boven de 2 jaren; van de„Paarden onder de 3 jaren en boven de 3 jaren; en eindelijk, van het getal Schapen.

Deze aangave, ten behoeve van het Veefonds wordende gevorderd, waarschuwen Burgemeester en Wethouderen een' ieder voor de schade, welke uit het verzuim daarvan voor hem zou kunnen voortvloeijen.

En op dat zulks ter kennis van een' ieder kome, zal deze in de Groninger Courant geplaatst en aangeslagen worden, waar zulks te doen gebruikelijk is.

Gedaan in het Raadhuis, te *Groningen*, den 20 Januarij 1825.

Burgemeester en Wethouderen: J. F. VAN IDDEKINGE.

De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: R. LOHMAN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen*, als daartoe geautoriseerd, op nader approbatie, zijn voornemens, op Dingsdag den 1 Februarij 1825, des morgens om tien uren, in een der Vertrekken in het Raadhuis dezer Stad, publiek aan de minstaannemende Uittebesteden, de navolgende Leverancie en Werken, als:

1. De Leverancie van IJzerwaren.
2. Idem van Steen, Kalk, Cement, &c.
3. Idem van het Hout.
4. Idem het Repareren en Onderhouden van de Casernen, &c.
5. Idem het Onderhouden en Repareren van de Pompen en Riolen in deze Stad.
6. Idem het Bouwen van een nieuwe Koornbeurs.
7. Idem het Maken van een Planketting, bijlangs de Tuin, achter het gebouw van Teeken-, Bouw- en Zeevaartkunde.
8. Idem de Leverantie van Raapolie; en,
9. Idem van de Lijnolie

Waarvan de Bestekken, van heden af aan, alsmede de Teekening van de Beurs, ter Stads Secretarie ter lezing en bezigtiging zullen liggen.

Groningen den 20 Januarij 1825.

Burgemeester en Wethouderen: J. F. VAN IDDEKINGE.

De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: R. LOHMAN.

OOSTINDIEN.

BATAVIA *den* 9 *October.*

Den 2 dezer is Zijne Excellentie de gouverneur-generaal, baron *van der Capellen*, van zijne reis naar de Mollukos en Makassar, na eene afwezigheid van 7 maanden en 12 dagen, alhier terug gekomen en met vele staatsie ingehaald. Dadelijk na zijne terugkomst heeft Zijne Excellentie het opperbewind van het bestuur van Nederlandsch Indië weder op zich genomen en bij publicatie hiervan aan den volke kennis gegeven.

— Omtrent de expeditie van Soepa heeft men het volgende berigt:

Na den afloop der zaken te Tanette, was eene magt van ongeveer 240 manschappen, met de benoodigde artillerie en materieel, afgezonden naar Soepa, om van dien vorst, overeenkomstig de contrakten en gebruiken, deszelfs onderwerping te vorderen. Het opperbevel over deze magt was opgedragen aan den kapitein-luitenant der Koninklijke marine *Buijs*, onder wien de luitenant-kolonel *Reeder* aan het hoofd der landtroepen stond.

Ten gevolge van het onvoldoend antwoord, door den vorst van Soepa gegeven op de brieven van het gouvernement, waarbij zijne onderwerping, volgens de bestaande contrakten werd geëischt, vond op den 5 Augustus laatstleden de ontscheping der troepen plaats, en een detachement, tot recognosceren uitgezonden, te digt onder de vijandelijke benting genaderd zijnde, werd ten ongelegen tijde handgemeen, zoodanig, dat meer troepen noodig werden om het te ontzetten, en geen aanval konde worden doorgezet, maar integendeel onze magt moest terugtrekken, om de op eene hoogte aan het strand genomene positie, alwaar zich het geschut bevond, te verzekeren, hetgeen dan ook ten volle geëffectueerd werd; doch ten gevolge van welke actie aan onze zijde 5 manschappen gedood en een twintigtal gewond werden.

Het was eerst den 14den daaraanvolgende, na dat de magt versterkt was met het detachement mariniers, van Zijner Majesteits fregat *Eurijdice*, benevens eenige artilleristen, dat een aanval op de benting werd ondernomen, doch met dat noodlottig gevolg, dat, niettegenstaande den besten geest der troepen, die allen onder de benting waren genaderd en waarvan velen reeds op dezelve geklommen waren, de aanval afgeslagen werd, met het verlies van 11 gesneuvelden en 30 gekwetsten, onder de eerste van welke zich bevond de 1ste luitenant der mariniers *van Pelt*, die zich reeds in de expeditie tegen Tanette bijzonder onderscheiden had en nu aan het hoofd van zijn schoon detachement een voorbeeld van kloekmoedigheid had gegeven.

Intusschen was bereids door Zijne Excell. den gouverneur-generaal deszelfs adjudant, den kolonel *de Stuers*, naar Soepa afgezonden, om er kennis van den staat van zaken te nemen en zich aan het hoofd der expeditie te stellen, welke het bleek, dat niet alleen meer tegenstand vond, dan konde verwacht worden, maar bij welke zich ook onvoorziene moeijelijkheden, uit den aard en de uitgestrektheid van het door den vijand beslagen terrein, opdeden.

Tot spoedige herstelling van het geleden verlies in dooden en gekwetsten en het aanvoeren van het benoodigd materieel, werd kort daarop Zijner Majesteits fregat *Eurijdice* afgezonden, terwijl de Koning van Sidenring, onzen bondgenoot, zich in persoon met zijne naaste bloedverwanten naar Soepa begaf, om zijne hulpbenden aan te voeren en tot krachtdadiger medewerking aan te sporen, dan tot dus verre van dezelve was ondervonden.

Den 19den oordeelde de kolonel *de Stuers* het noodig, om, tot ondersteuning eener manoeuvre der benden van den Koning van Sidenring, die zich van eenen voordeeligen post wilden meester maken en den vijand den toegang afsnijden tot eenige putten, uit welke hij zich van water voorzag, een detachement onzer troepen in het veld te brengen, welke te gelijk pogen zouden den brand te steken in de vijandelijke werken. De manoeuvre slaagde in zoo verre, dat die van Soepa uit hunne positie verdreven en die van Sidenring meester werden en bleven van de waterputten.

Ons detachement (meest uit vrijwilligers bestaande) bragt op verscheiden plaatsen het vuur aan en bij de benting, doch hetzelve deelde zich niet algemeen mede, en bij de inrukking onzer troepen bleek het, dat wij bij deze affaire vier dooden en dertig gewonden hadden bekomen, onder de eerste van welke de 1ste luitenant *Bauff*, een oud militair van den meest beproefden moed, en de luitenant der Koninklijke marine *d'Ablaing van Giessenburg*, een jong officier van groote verwachting, die in de expeditie tegen Tanette, als kommandant der barkas van de *Eurijdice*, zich allerverdienstelijkst had gedragen, en nu, als adjudant bij den kolonel *de Stuers* dienstdoende, bij het overbrengen eener order, doodelijk getroffen werd.

De kolonel-kommandant, die intusschen met de hulptroepen van Sidenring voortdurend de plaats al naauwer had ingesloten, terwijl met het geschut al de woningen en boomen der versterkte kampongs waren vernield, achtte eindelijk op den 30 Augustus, met het beste vooruitzigt, op eenen gewenschten uitslag, eenen algemeenen aanval te kunnen doen.

Al de disponibele magt werd dan in den vroegen morgen van dien dag in beweging gesteld, en al spoedig waren de onzen, onder de bedekking van een goed onderhouden vuur uit het grof geschut, op, en eenigen zelfs in de versterking van de vijanden; dan deze al ras bespeurende, dat de hulpbenden van Sidenring den aanval op den hun aangewezen post niet ondersteunden, en dat derhalve van die zijde niets te vreezen was, rigtten hun vuur eeniglijk op onze manschappen en dreven de eerste aanvallers met zoodanig verlies terug, dat de attaque vruchteloos werd en de troepen naar onze positie moesten terugkeeren, hetgeen in de beste orde geschiedde, doch met verlies van 14 dooden en niet minder dan ruim 60 gewonden (die van de detachementen matrozen der schepen daar onder begrepen). Onder de eersten bevindt zich de luitenant *Stercke*, die, reeds op de borstwering geklommen, doodelijk getroffen werd aan de zijde van den kapitein *Pohl*, insgelijks zwaar, doch niet gevaarlijk gewond.

Daar het nu geoordeeld werd, dat alleen eene overgroote magt in staat zoude zijn, om de positie van Soepa met geweld en oogenblikkelijk te nemen, hetgeen in allen geval eene beduidende opoffering van menschen zoude vorderen, maar dat daartegen eene voortdurende belegering van het reeds zwaar geteisterde Soepa waarschijnlijk het ontruimen of de overgaaf der versterking zal moeten ten gevolg hebben, is besloten vooreerst niet verder offensief te handelen, doch eene bezetting van 100 manschappen op eene wel versterkte hoogte voor Soepa te laten, onder bedekking van een paar koloniale brikken, en intusschen met de hulpbenden van Sidenring die plaats al meer en meer benaauwen, zoo als na den aanval van den 30sten met nieuwe kracht is geschied, hebbende die van Sidenring sedert dien tijd 4 à 5 nieuwe bentings opgeworpen en zich meester gemaakt van twee onder Soepa behoorende gehuchten, van waar zij verscheiden paarden bemagtigd hebben, terwijl eene poging, welke door die van Soepa gedaan is om hen terug te drijven, met verlies aan 's vijands zijde is afgeslagen.

Zoo wel de kapitein-luitenant *Buijs*, als de kolonel *de Stuers*, hebben zich bij elke gelegenheid bijzonder te vrede betuigd over de uitstekende blijken van dapperheid, door de troepen aan den dag gelegd, en over den persoonlijken moed, met welken officieren en manschappen van alle wapenen onderling gewedijverd hebben.

Het mislukken der aanvallen in het algemeen, en speciaal van dien op den 30 Augustus, wordt door den kommandant minder toegeschreven aan de sterkte van den vijand, dan wel aan de omstandigheid, dat bij eene attaque telkens slechts een klein gedeelte der manschappen tevens op de benting kan geraken, van waar zij geheel bloot staan voor het vuur der geweren van de vijanden, die, zonder eenig gevaar voor zich zelven, uit kuilen, welke zij in den grond gegraven hebben, en van achter de boomen, zonder door de onzen zelfs gezien te worden, op de manschappen een bijna zeker schot hebben, hetgeen ook ongetwijfeld veel bijgedragen heeft tot het noodlottig treffen van zoo vele officieren; voorts aan de flaauwe hulp der inlandsche hulpbenden, welke, het gewigt van gecombineerde maatregelen niet kunnende of willende inzien, juist op het oogenblik, toen eene vertooning van hunne zijde het gewigtigst was, werkeloos bleven, en daardoor den vijand de gelegenheid gaven, om zijne geheele magt tegen onze aanvallende kolonne te stellen, terwijl slechts op een gedeelte kon worden gerekend, en bij zoodanige verdeeling der magt de onzen buiten twijfel ten volle zouden zijn geslaagd.

Waarbij nog komt, dat de benting, opgeworpen zijnde uit stukken hout, met levende doornen begroeid en doorvlochten, met het zwaarste geschut slechts weinig beschadigd en nimmer plat of bres geschoten wordt. Wordende dezelve wel met de kogels doorschoten, doch niet omvergeworpen, terwijl de levendige doornenhaag van eene bijzondere soort is, welke, of geen vlam vat, of den brand niet verspreidt, en dat van de schepen van oorlog alleen een secondair gebruik is kunnen worden gemaakt, daar de vijandelijke versterking buiten het bereik van derzelver geschut ligt.

Men verneemt nog, dat de gekwetsten alle te Makasser zijn aangekomen, en er, door den onvermoeiden ijver en zorg der officieren van gezondheid, zoo wel van het Indisch leger, als van de Nederlandsche en koloniale marine, de volmaaktste behandeling ondervinden, zoodanig, dat de genezing der meesten groote vordering maakt.

SPANJE.

MADRID *den* 9 *Januarij.*

Er loopt een gerucht, dat er onderhandelingen op het tapijt zijn, voor een handels-traktaat tusschen Spanje en de Nederlanden.

— Te Panger en in verschillende andere plaatsen van de Algerijnsche kust bevinden zich vele Spaansche liberalen, die er uitrustingen maken tot het doen van landingen op eenige punten van het Schiereiland. De Spaansche consul heeft den Dij vruchteloos aangespoord, om dit te beletten, daar deze hierin niets anders wil zien, dan handels-expeditien naar Amerika en voorzorgen tegen de roovers in die zeeën.

DUITSCHLAND EN AANGRENZENDE RIJKEN.

WEENEN *den* 12 *Januarij.*

De toestand van den persoon van *Karel Haag*, die sedert meer dan 16 maanden, zonder eenige beweging, in het militair hospitaal alhier ligt, is eenigzins verbeterd. Alhoewel hij zich nog niet kan bewegen, zoo opent hij echter oogen en mond, en gebruikt het voedsel geregelder. Men heeft dus hoop op zijn herstel.

— De *Oostenrijksche Beobachter* deelt berigten mede uit Konstantinopel, van den 14 December ll, behelzende, onder anderen, de tijding, dat de Turksche troepen eindelijk Moldavie ontruimd hebben, tot op het aantal, hetwelk de vredes-bezetting dier oorden moet uitmaken, en dat dien ten gevolge de Russische staatsraad *Minciakij* zijne geloofsbrieven, als zoodanig, den 11 December, aan den reis-effendi, overhandigd heeft. Men besluit hier uit, dat de goede verstandhouding tusschen Rusland en de Verhevene Porte thans geheel is hersteld.

FRANKFORT *den* 13 *Januarij.*

Wij vernemen, dat de eerste proef, in navolging van die der Nederlanden genomen, namelijk het oprigten van eene Armen-Kolonie te Altona, onder den naam van *Frederiks-gabe*, zeer goed gelukt is, en dat die Kolonie meer en meer in welvaart toeneemt.

GROOT-BRITTANNIEN.

LONDON *den* 18 *Januarij.*

Een brief uit Bogota, van den 29 September, deelt ons het volgende mede:

„De Nederlandsche commissaris, de heer *W. Quartel*, kolonel bij de marine van dat Rijk, is hier, voor eenige dagen, aangekomen. Er loopt een zeer waarschijnlijk gerucht, dat gemelde commissaris belast is, om aan het bestuur van Columbia gunstige voorstellen te doen. Intusschen is hiervan nog niets met zekerheid bekend; doch men heeft, omtrent de goede gezindheden van den Koning der Nederlanden, zulke gunstige gedachten, dat men meent, dat dit Rijk, nog eer dan Engeland, de onafhankelijkheid van het Columbiaansche gemeenebest zal erkennen. Ik heb mede van zeer goeder hand vernomen, dat er gisteren tusschen de Nederlanden en de Vereenigde Staten een handels-traktaat gesloten is. Men zegt, dat hetzelve voor de Vereenigde Staten zeer gunstig is."

— Volgens officiële depêches van Malta, rust de Keizer van Marokko eene expeditie uit tegen de Sardinische schepen.

FRANKRIJK.

PARIJS *den* 18 *Januarij.*

Het Koninklijk geregtshof alhier heeft *Papavoine*, den moordenaar der twee kinderen in het bosch van Vincennes, naar het hof van assises, van het departement der Seine, verzonden. Het schijnt, dat deze zaak spoedig zal dienen, en het is niet onmogelijk, dat dit te gelijker tijd geschiedt, als de Kamer der Gedeputeerden over de wet, omtrent de schadeloosstelling, zal beraadslagen.

NEDERLANDEN.

BRUSSEL *den* 18 *Januarij.*

Gisteren morgen is een Russische kabinets-courier, komende van Petersburg, en belast met depêches voor den ambassadeur van dat hof bij het Nederlandsche, alhier aangekomen. Na zijne depêches te hebben afgegeven, heeft hij, zonder vertoeven, de reis naar Londen voortgezet.

Van den 20*sten.* Men wacht vrij algemeen, dat de Eerste Kamer eerlang zal worden bijeengeroepen, om nader te beraadslagen over de wet, wegens het doen

ophouden van de wettige koers der Fransche munten; de leden hebben echter tot dus verre geene aanschrijving dienaangaande ontvangen.

— Het bal, dat gisteren ten hove gegeven is, bij gelegenheid van de verjaardag van Hare Keizerlijke en Koninklijke Hoogheid de Prinses van Oranje, was allerluisterrijkst. Omtrent zeven honderd personen waren op hetzelve tegenwoordig. Zijne Majesteit de Koning heeft dit feest niet bijgewoond, hoe zeer zijne ongesteldheid zoo veel verbeterd is, dat hij daags te voren eene audientie verleend heeft aan den nieuwen Engelschen ambassadeur, sir *Charles Bagot.*

GRONINGEN *den 24 Januarij.*

Het Nederlandsch brikschip *Sara*, kapitein *P. Landberg*, den 19 dezer te Helvoetsluis gearriveerd, was den 3 Junij van daar gezeild, en heeft dus de reis naar Batavia en terug in juist zeven en eene halve maanden volbragt, een spoed, waarvan in de geschiedenis der zeevaart geen voorbeeld is.

MEMORIE *tot toeligting van het Ontwerp van Wet, wegens de aan te brengen wijzigingen in verschillende wetten op de belastingen.* (Zie ons no. 5 en 6.)

De ondervinding van omtrent twee jaren, sedert welke de belastingen, ten gevolge van de wet van den 12den Julij 1821 (*Staatsblad* n°. 9), vastgesteld, in werking zijn, heeft aan de eene zijde de billijkheid en mogelijkheid van sommige verligtingen ten behoeve der schatpligtigen doen zien, maar aan den anderen kant de noodzakelijkheid doen bespeuren om sommige bepalingen te maken, en anderen te versterken, ten einde de baatzucht der zulken tegen te gaan, welke zich aan de betaling der belastingen zoeken te onttrekken, en wier gedragingen mitsdien ten gevolge hebben moeten niet alleen, dat de belastingen onevenredig worden gedragen, maar ook dat de opbrengst zelve minder is, dan bijaldien een ieder zich naar behooren van zijnen pligt kweet, en waardoor dus de ingezetenen in het algemeen verstoken blijven van die verligting, welke bij eene ruimere opbrengst, met betrekking tot de opcenten, zouden kunnen worden aangebragt, en op welke die genen, welke het verschuldigde naar behooren betalen, eene billijke aanspraak kunnen maken.

De thans ingediende wet heeft ten oogmerk, om dit laatstgemelde doel te bereiken, en om tevens eene wezenlijke verzachting omtrent sommige punten aan te brengen, zoo als uit de toeligting der bijzondere artikelen nader zal blijken.

Wetten op het regt van Patent.

Art. 1. De spelen, vertooningen en vermakelijkheden in dit artikel bedoeld, waren niet begrepen geweest in de algemeene vermindering, bij de wet van den 6den April 1823 bepaald.

De aard der zaak scheen mede te brengen, dat zij billijkerwijze de bestaande belasting konde blijven dragen; dan de ondervinding heeft doen zien, dat moeijelijkheid in het beheer van het middel, het geringe voordeel ruim overwoog, hetwelk uit het behouden der vroegere belasting voor de schatkist kon voortvloeijen, en om deze reden wordt thans voorgesteld de ondernemers, directeurs en commissarissen van deze spelen, vertooningen en vermakelijkheden, ten aanzien zoo van het verminderen van het patent op $\frac{3}{4}$, als van de opcenten, aan welke zij thans zullen worden onderworpen, met de overige patent-schuldigen gelijk te stellen.

2. Men treft alhier eene algemeene vermindering aan van het patentregt, ten behoeve van de binnenlandsche scheepvaart, welke voorzeker aanmoediging verdient; de schepen, in de zesde afdeeling vallende, en hoofdzakelijk bestaande in trekschuiten, vaste veeren bevarende, waren aan dubbel patentregt onderworpen, uit hoofde van de meerdere voordeelen, welke zij aan de bezitters verzekerden; dan, daar deze, door de verbetering der wegen en de daarmede in zoo een naauw verband staande verbetering en vermeerdering van diligences en van andere middelen van vervoer te lande, noodwendig hebben moeten verminderen, bragt de billijkheid mede, om de vaartuigen, in deze klasse vallende, slechts aan de verhooging te onderwerpen, bij de vijfde afdeeling bepaald voor andere schepen, vaste beurten bevarende, en zulks te meer, naar mate dat de instandhouding der trekschuiten meer belangrijk is.

3. De uitbreiding van den vrijdom van het patent tot alle opene schuiten, tien tonnen of minder bevattende, doet een vrij groot aantal vaartuigen onder de vrijstelling vallen, en zal te nuttiger zijn, om dat de belasting voor de eigenaars dezer vaartuigen veelal het meest drukkende is.

Wet op het Geslagt.

4. De bepalingen van dit artikel hebben geene bijzondere opheldering noodig; de aard der zake brengt mede, dat diegeen, welke eenig vee slagt, het bewijs hebben moet, dat de belasting is betaald, alsmede dat hem de plaats der slagting worde aangewezen, daar anderzins de noodige waarborg tegen sluikerijen zoude verloren gaan; en om die reden heeft men gemeend, de hier voorkomende bepalingen algemeen toepasselijk te moeten maken, ook dan, wanneer de slagting door anderen, dan door slagers of vleeschhouwers wordt verrigt.

5. Er bestaat geen beter middel om de belasting op het geslagt te verzekeren, dan door dezelve te heffen bij het invoeren van het vee in de steden, immers om voor den impost bij den invoer te doen borg stellen, behoudens teruggave van het betaalde of vernietiging van den borgtogt, wanneer het vee, zonder geslagt te zijn, weder uit de stad wordt gevoerd. Dit middel is dan ook met het beste gevolg op vele plaatsen voor den stedelijken impost gebezigd.

Het verdient de voorkeur boven alle anderen, in besloten plaatsen, waar het ingevoerde vee over het algemeen tot slagting wordt bestemd; behoudens de noodige bepalingen voor de veemarkten, welke aldaar worden gehouden; doch het is daarentegen niet toepasselijk op opene vlekken, noch op zoodanige steden, waar men vele lieden vindt, welke veehouders zijn, en die hetzelve of op stal houden of af en aan ter weide voeren.

De thans voorgedragene wetsbepaling geeft de noodige ruimte, om de betaling of het stellen van zekerheid in alle die gevallen te vorderen, waar en zulks zonder ongerijf kan plaats hebben, zonder eenige verdere uitbreiding daar, waar diezelfde bepaling nadeelig zoude worden.

6. Dit artikel is niets meer, dan eene wijziging van artikel 19, § 3, der wet van den 2 Augustus 1822, geheel in den geest der algemeene beginselen omtrent de benaderingen, bij de algemeene wet op den in-, uit- en doorvoer der goederen en op de accijnsen voorkomende.

7. Het 20ste artikel der wet, van den 2 Augustus 1822, is geheel in het belang der plaatselijke administratie; dan hetzelve spreekt enkel van steden, en er was geene reden om derzelver gunstige bepaling niet toe te passen op andere gemeenten, welke met de steden worden gelijk gesteld.

Wet op het Gemaal.

8. Dit artikel is eene aanmerkelijke verligting, ten behoeve van die streken, in welke spelt wordt gebruikt. Deze verligting rust op de billijkheid, om dat de ondervinding toont, dat spelt minder voedzaam is, dan tarwe of rogge, en dat dus eene grootere hoeveelheid van dit soort van granen, dan wel van andere, moeten worden gebruikt; en zij is te meer billijk, om dat op vele plaatsen, waar de spelt het gewone voedsel der minvermogenden is, weinig of geen rogge wordt verbouwd.

9. Het 8ste artikel der wet op het gemaal, strekt om het misbruik voor te komen, hetwelk men maken kan, door twee aangiften van gelijke hoeveelheid, om op die wijze onverimposte granen te dekken; doch de bepaling van dit artikel is ongenoegzaam bevonden, daar men twee partijen kon aangeven, welke zoo weinig verschillen, dat zulks bijna op het oog onmerkbaar was, en tegen dit misbruik voorziet artikel 9 op eene redelijke wijze.

10 en 11. De tijd van acht dagen, gedurende welken het graan, na de aangifte, ter molen kan gebragt worden, of de gelegenheid om hetzelfde biljet meer dan eens te gebruiken; hier tegen wordt thans gezorgd, en het bepaalde in art. 11 neemt allen grond van klagten weg.

12. Het in deze aangehaalde artikel der wet op het gemaal, gedroeg zich, ten aanzien van de boete, aan de bepaling van § 4 der wet; doch het onderscheid, aldaar gemaakt, in de boete op ondermaat en overmaat, was inderdaad min doelmatig op de in deze bedoelde overtreding, bestaande in het gebruiken van een biljet voor eene andere partij bestemd, en het was dus eigenaardig, dezelfde boete in beide gevallen te bepalen.

13. Heeft gelijke strekking als de voorgaande; de tijd van vier dagen is ruim toereikend om het ter molen gebragte graan te malen; bij buitengewone omstandigheden kan deze tijd nog worden verlengd.

14. Het malen vóór zonnen opgang en na zonnen ondergang, heeft in onderscheidene provincien aanleiding tot velerlei overtredingen gegeven. In gewone tijden geschiedt zulks niet, dan om buitengewone redenen; het kan dus zonder nadeel verboden worden: vooral ~~om~~ dat de ontvanger bevoegd wordt verklaard, tot het geven zijner toestemming, om, gedurende den verboden tijd, te malen.

De watermolens vorderen eene bijzondere bepaling, en ook daarop is in de 2de § van het artikel gelet, door uitdrukkelijke bepaling, dat de toestemming, om des nachts te malen, niet zal mogen worden geweigerd voor den tijd, op welken deze molens, overeenkomstig de plaatselijke bepalingen, werkzaam moeten en kunnen zijn.

15. Door het vastgestelde bij art. 12, § 1, van de wet, liep de eigenaar, welke zich met den molenaar verstond, altijd vrij van boete; wanneer daarentegen het graan zelve verbeurd wordt, moet hij eigenaardig van deze verstandhouding worden terug gehouden, en de verbeurte van dat geen, waarmede misdreven is, ligt zoodanig in den aard dier zake, dat het gedane voorstel geene verdere regtvaardiging behoeft. (*Zie verder het Bijvoegsel.*)

Aankomst en vertrek van Schepen.

Den 22 Januarij is uit den Briel naar zee gezeild: kapitein *P. J. de Boer*, voerende het kofschip *de Hoop*, gedestineerd naar Belvast, in Ierland.

131ste KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

ZESDE KLASSE: 27ste, 28ste, 29ste, 30ste, 31ste, 32ste, 33ste en 34ste *Lijsten.*

No. 2053,	prijs van *f*	2000.	No. 2092,	prijs van *f*	1000.
— 18093,	— —	80,000.	— 26652,	— —	1000.
— 25414,	— —	1000.	— 8053,	— —	1000.
— 21483,	— —	1000.	— 14572,	— —	1000.
— 21503,	— —	1000.	— 27763,	— —	1000.
— 3568,	— —	1000.	— 20490,	— —	1000.

GEBOORTE-, HUWELIJKS- EN STERFBERIGTEN.

. Heden morgen beviel van eene welgeschapene DOCHTER ANNA KNOOP, Echtgenoote van

Groningen den 21 Januarij 1825. A. HASELHOFF.

. Heden beviel van eenen welgeschapenen ZOON R. EISSING, geliefde Huisvrouw van

Groningen den 21 Januarij 1825. H. ALBRONDA, *Ledikant- en Kamerbehanger*, in de Poele-straat.

. Heden morgen, tegen 3 uren, verloste van eene welgeschapene DOCHTER FROUWKE WAALKENS, geliefde Echtgenoote van

Noordbroek den 23 Januarij 1825. J. BLEEKER, *Med. et Art. Obst. Doctor.*

. Heden morgen, om 3 uren, overleed onze waarde Tante, Mejuffer FROUWINA HESSE, te *Scheemda*, oud 87 jaren en 7 maanden; [illegible]n door dezen aan vrienden en bekenden kennis geven.

Scheemda den 21 Januarij 1825. H. HESSE, en mede uit naam van de overige Vrienden.

. Heden werden wij op nieuw in diepen rouw gedompeld: ook onze geliefde Vader JAN WESTERLOO is niet meer! Eene ongesteldheid van eenige weken, welke eindelijk in eene borstziekte overging, ontnam ons, als op eens, ook dit dierbaar Pand, in den ouderdom van 66 jaren en ruim 6 maanden; waardoor wij, nog binnen den tijd van een half jaar, van beide onze Ouders zijn beroofd geworden. Bitter bedroefd, geven wij hiervan, bij dezen, kennis van des overledens en onze vrienden en bekenden.

Groningen den 21 Januarij 1825. L. D. WESTERLOO. Mede namens mijn' Broeder, aangehuwd Broeder en Zuster.

. Werden wij, voor weinige dagen, diep getroffen door het overlijden van onzen jongsten ZOON, thans treft ons nog bloedend hart eene tweede en verschrikkelijke wonde: onze oudste en eenig overgebleven Zoon JOHAN CHRISTIAN WILHELM STROINK, *Student in de Geneeskunde aan de Hooge school*, te *Groningen*, ons van daar te gemoet reizende, werd op deze reis ongesteld, zoo dat wij ons genoodzaakt zagen op het *Loo*, bij *Coevorden*, te moeten blijven, en reeds den derden dag werd hij aldaar, op den 21 dezer, in den ouderdom van ruim 20 jaren, het slagtoffer van dezelfde ziekte, waardoor zijn Broeder, vijf dagen te voren, was weggerukt.

Wie gevoelt niet het treffende van zulke verliezen, en wie zal deelneming weigeren in zulk eenen ramp.

Met diepen weemoed hopen wij op de ondersteuning des Hemels en wenschen Gode te zwijgen.

Almelo den 23 Januarij 1825. J. A. STROINK, *Med. Doct.* T. STROINK, geb. BRUINS.

. Gisteren avond, te 8 uren, overleed, tot mijne bittere smart, na eene korte, doch hevige ziekte, in den ouderdom van ruim 77 jaren, mijn geliefde Echtgenoot JAN PHILIP DUCELLIÉE, met dewelke ik ruim 33 jaren, door eenen aangenamen echt vereenigd ben geweest.

Bitter bedroefd, geef ik hiervan kennis aan mijne vrienden en bekenden, van welker deelneming ik mij verzekerd houde.

Groningen den 23 Januarij 1825. G. STEELING, Wedw. J. PH. DUCELLIÉE.

Godlinze, bij P. P. SMIT en S. ALBERTS, voor *f* 17 — 50. X. Van plus min. 1 Bunder, 32 Roeden, 75 Ellen, te *Godlinze*, bij P. P. SMIT en S. ALBERTS, voor *f* 10 — 50. XI Van plus min. 3 Bunders, 9 Roeden, 75 Ellen, te *Godlinze*, bij M T. ELEMA, voor *f* 24 — 50 XII. Van plus min. 1 Bunder, 32 Roeden, 75 Ellen, te *Godlinze*, bij A. REMTS, voor *f* 10 — 50. XIII. Van plus min. 2 Bunders, 21 Roeden, 25 Ellen, te *Godlinze*, bij P. JANS ALDERSMA en Vrouw, voor *f* 17 — 50. XIV. Van plus min. 2 Bunders, 21 Roeden, 25 Ellen, te *Godlinze*, bij M. T. ELEMA, voor *f* 17 — 50. XV. Van plus min. 2 Bunders, 65 Roeden, 50 Ellen, te *Godlinze*, bij TJAPKE GEUKES en E. DERKS, voor *f* 9 — 00. XVI. Van plus min. 1 Bunder, 77 Roeden, te *Godlinze*, bij M. VAN WEERDEN, voor *f* 14 — 00. XVII. Van plus min. 1 Bunder, 77 Roeden, te *Godlinze*, bij P. J. ALDERSMA en Vrouw, voor *f* 12 — 00. XVIII. Van plus min. 1 Bunder, 77 Roeden, te *Godlinze*, bij H. ALBERS, Wedw. B. ARENS, voor *f* 16 — 00. XIX. Van plus min. 2 Bunders, 21 Roeden, 25 Ellen, te *Godlinze*, bij E. W. KNOL en D. W. OOSTERHUIS, voor *f* 20 — 00. XX Van plus min. 2 Bunders, 21 Roeden, 25 Ellen, te *Godlinze*, bij E. W KNOL en D. W. OOSTERHUIS, voor *f* 20 — 00. XXI. Van plus min. 1 Bunder, 77 Roeden, te *Godlinze*, bij H. T. ELEMA en G. LAMMERTS, voor *f* 16 — 00. XXII. Van een behuisd *Heem*, te *Godlinze*, bij H. NANNENS en H. JANS, voor *f* 6 — 00. XXIII. Van plus min. 1 Bunder, 32 Roeden, 75 Ellen, te *Godlinze*, bij P. P. SMIT en S. ALBERTS, voor *f* 12 — 00. XXIV. Van een behuisd *Heem*, aan de Oude Weg, onder *Westerbroek*, bij H. G. ROSE en L. H. SCHEFFERS, voor *f* 6 — 00. XXV. Van een behuisd stuk *Land*, groot plus min. 3 Bunders, 8 Roeden, 27 Ellen, aan de Borgweg, onder *Westerbroek*, bij KLAAS ONNES en S J. VAN DER VEST, voor *f* 14 — 00. XXVI. Van plus min. 19 Bunders, 68 Roeden, 95 Ellen behuisd *Land*, in de Heidenschap, bij de PARTICIPANTEN VAN DE *SLOCHTER KLAP*, voor *f* 25 — 00. XXVII. Van een behuisde *Akker*, te *Slochteren*, bij GEERT CORNELIS, voor *f* 5 — 00 XXVIII. Van een behuisde *Akker*, te *Slochteren*, bij B. J. DROST, voor *f* 5 — 00. XXIX. Van een behuisde *Akker*, te *Slochteren*, bij ESDERT R. VAN DER LAAN, voor *f* 5 — 00. Bovenstaande Percelen verschijnen alle op Midwinter, exempt perceel 22 verschijnt den 1 Mei. XXX. Van een behuisde *Akker*, te *Slochteren*, bij TJAPKE TJAPKES, voor *f* 7 — 00, verschijnende op Gregorie. XXXI. Van een behuisd *Heem*, te *Slochteren*, bij JAN LEMPERT en A H. SCHEFFERS, voor *f* 3 — 00, verschijnende op November. XXXII. Van een gedeelte van een behuisde Heerd *Land*, te *Slochteren*, ten Noorden de Heere-weg; als mede 2 Bunders, 51 Roeden, 4 Ellen *Hooiland*, aan de *Slochter Æ*, bij M. ANTONIUS, Wedw. ROOK, voor *f* 10 — 00, verschijnende op Midwinter. XXXIII. Van anderhalf Plaats behuisd *Land*, groot plus minus 30 Bunders, in de *Trips-Compagnie*, onder *Veendam*, bij ROELF HARMANNUS, voor *f* 187 — 00, verschijnende op 1mo Mei. Op voorwaarden welke op tijd en plaats ter lezing zullen liggen.

•.• Mr. F. I. J. CREMERS, Notaris te *Groningen*, is voornemens, om op den 27 Januarij 1825, ten huize van C. VAN DER NAP, publiek te Koop te presenteren: I. Eene groote en wel ter nering staande BEHUIZINGE, in de Oude Boteringe-straat, bewoond door den Geelgieter J. BUISSINK, K 6 V, A 245. II. Twee KAMERS, in de Kerk-straat, H 88 V, no. 211 en 212. III. Een KAMER, in de Kattenhage, B 54. IV. Eene weldoortimmerde HEEREN BEHUIZINGE, groote TUINEN, groote STALLINGEN en drie aparte WOONKAMERS, in de Breede-gang, N 164 V, 163 V, 162 V en 161 V.

De Voorwaarden en Bewijzen van Eigendom zullen, op gewone tijd en plaats, ter lezing liggen.

•.• Mr. F. I. J. CREMERS, Notaris te *Groningen*, is voornemens, om op den 2 Februarij 1825, ten huize van J. WILKENS, Wz., publiek te Koop te presenteren: twee BEHUIZINGEN, staande Westkant in de Nieuwe Ebbinge-straat, get. lett. H, 118 en 119 V, en N 13 en 14. Op Voorwaarden, welke, met de Bewijzen van Eigendom, op gewone tijd en plaats, ter lezing zullen liggen

•.• Tijd en plaats nader te bepalen, zal, door Mr. F. I. J. CREMERS, Notaris te *Groningen*, publiek worden Verkocht: het gerenomeerde LOGEMENT en HERBERG, *HET GETIJGERDE PAARD* genaamd, staande ten Westen in de Nieuwe Ebbinge-straat, wordende door Mejufvrouw de Wedw. WARREN in eigendom gepossideerd.

•.• Ten overstaan van Mr. WILLEM JAN QUINTUS, openbaar Notaris, residerende te *Groningen*, zullen, op Woensdag den 26 Januarij 1825, des avonds te 7 uren, ten huize van den Logementhouder B. BRUINS, aan de Groote Markt, te *Groningen*, publiek worden Geveild en Verkocht, navolgende *VASTE GOEDEREN*, wordende door den Heer C. VAN VALKENBURG in eigendom bezeten:

I. Eene hecht-sterke en modern doortimmerde BEHUIZINGE en BIERBROUWERIJ, welke laatste door hare inrigting gemakkelijk, spoedig en zeer voordeelig werkt, en zoo wel daar door, als door hare welgelegene stand, zijnde Oostzijde aan Der-A, letter A, no. 332, te *Groningen*, van ouds en nog voor eene zeer beklante Brouwerij bekend is. In dezelve bevind zich tevens eene Mouterij, en onder de Behuizinge een Woonkelder, aan de straat, die Verhuurd wordt.

II. Een nieuw PAKHUIS, met twee KOORNZOLDERS, staande en gelegen achter gemelde Brouwerij, op de Laan, Oostzijde, geteekend C, no 91.

III. Eene weldoortimmerde BEHUIZINGE, waarin vier Vertrekken, twee Zolders, een overdekte Binnenplaats, opene Plaats, Stookhok en verder Gerijf, geteekend C, no. 92, staande naast no. 2.

IV. Een ruim PAKHUIS of WAGENHUIS, waarin zich een Rosmolen bevindt, tot het Malen van het Mout, ten dienste der opgemelde Brouwerij, en waar achter eene opene Plaats en groote Tuin, geteekend C, no. 93, staande naast no. 3.

Op bovenstaande porcelen kan twee-derde der Kooppenningen, naar $4\frac{1}{2}$ per cent, blijven staan.

Gemelde Goederen kunnen worden aanvaard, als volgt: het beneden Woonhuis aan de Brouwerij en het Huis op de Laan den 1 Mei 1825, en de Brouwerij met hetgeen daartoe behoord, alsmede de overige porcelen, op den 1 Maart deszelven jaars; kunnende, voorts, de gegadigden, welke gemelde Goederen mogten verkiezen nader te zien, zich ten dien einde bij den EIGENAAR vervoegen. De Conditien van Verkoop zullen, drie dagen voor den Verkoopdag, ter lezing liggen ten huize van Verkoop.

•.• Ten overstaan van Mr. WILLEM JAN QUINTUS, Advokaat en openbaar Notaris, residerende te *Groningen*, zullen, op Maandag den 7 Februarij 1825, des avonds te zeven uren, ten huize van den Logementhouder L. VAN DER MOLEN, aan de Groote Markt, aldaar, publiek worden Verkocht, het 3de porceel ten overstaan van het VREDEGEREGT, van het 2de Kanton *Groningen*:

I. Eene kapitale HEEREN BEHUIZINGE, met STALLING, KOETSHUIS en TUIN, geteekend letter S, no. 137 V, staande op eigen grond, Westzijde in de Ooster-straat, te *Groningen*, door den Heer C. H. T. JULLENS in eigendom bewoond. Voorts, eene wel ter nering staande BEHUIZINGE, geteekend letter S, no. 149, staande naast de evengemelde, wordende door den Wolkammer J. BIERLING en Vrouw in hure bewoond.

II. Eene hecht-sterke en wel betimmerde HEEREN BEHUIZINGE, staande Westzijde in de Peper-straat, te *Groningen*, geteekend letter R, no. 64 V, rood letter D, no. 112, door Mevrouw de Weduwe GOCKINGA, geboren SIJPKENS, in eigendom bewoond.

III. Het REGT der VASTE en EEUWIGDURENDE BEKLEMMING van omstreeks 14 Bunders, 97 Roeden en 16 Ellen *Land*, in 5 Stukken, gelegen buiten de Boteringe-poort dezer Stad, aan het Selwerderdiepje, onder *Adorp*, doende des jaars, op Midwinter, tot hure aan de Heeren R. en J. IJ. HOEKSEMA *f* 174 — 00, en aan den Heer GELLIUS CREMERS, q.q., *f* 87 — 00.

Om de porcelen no. 1 en 2 op den 1 Mei en no. 3 op Gregorie 1825 te aanvaarden. Kunnende de Huizen bezien worden op den 5 en 7 Februarij 1825, telkens des nademiddags van 2 tot 5 uren.

•.• Mr. GERHARD JACOB KEISER, openbaar Notaris, ter residentie van *Groningen*, is voornemens, op Donderdag den 27 Januarij 1825, des avonds te 7 uren, ten huize van den Kastelein LAMBERTUS VAN DER MOLEN, aan de Groote Markt, te *Groningen*, publiek, op Strijkgelds Conditien, te Koop te presenteren: I. Eene weldoortimmerde HEEREN BEHUIZINGE, met een TUIN daar achter, staande te *Groningen*, in de Turftoren-straat, Noordzijde, geteekend letter C, no. 108. II. Een STEENEN KOEPEL, met het GEBRUIK van een TUIN, staande en gelegen bij *Groningen*, aan de Heere-weg, Westzijde, toebehoorende aan den Heer M. D. VAN HEES. III. Eene VROUWEN ZITPLAATS, in de Martini-Kerk, te *Groningen*, de 4de Plaats, Noordkant, in de 3de Bank van het Prinsessen Gestoelte, thans in gebruik bij Mevrouw VAN HEES, geboren DE DREWS. IV. Een DITO ZITPLAATS, in dezelve Kerk, de 3de Plaats van het boveneind in de rate Bank, ten Oosten van het Doophek,

geteekend no. 703. V. EEN VEERTIENDE AANDEEL in het KOFSCHIP *IDA ALEIDA*, bevaren bij OKKE JANS WOLDRING, onder directie van de Heeren J. IJ HOEKSEMA en COMP. VI. De CESSIE van een AANDEEL, groot *f* 980 — 00, in een Kapitaal groot *f* 2500 — 00, ten laste van BEREND EVERTS FORSTEN, doende 5 ten honderd, onder gereserveerd Eigendoms-Regt, over LAND, in de *Wildervank*, aan het Oosterdiep, no. 16, 17 en 18. VII. De EIGENDOM van een *Jaarlijksche Grondpacht*, over een *Heem* te *Eppenhuizen*, bij LIPPE DERKS Wedw. in gebruik, groot *f* 3 — 15. VIII. ADIDEM van een *Dito*, over 5 Bunders, aan het Oosterdiep, in de *Wildervank*, ten laste van JAN JANS OTTEN, groot *f* 20 — 00 IX. ADIDEM van een *Dito*, over 3 Dito, mede aldaar, ten laste van denzelven, groot *f* 12 — 00. X. ADIDEM van een *Dito*, over $6\frac{1}{2}$ Bunder, mede aldaar, ten laste van AALTJE MARTINUS, Weduwe KLAAS LOEROP, groot *f* 17 — 50. XI. ADIDEM van een *Dito*, over een *Heemstede*, tusschen de Diepen, aan het Oosterdiep, in de *Wildervank*, ten laste van dezelve, groot *f* 7 — 00. XII. ADIDEM van een *Dito*, op 8 Kampen *Lands*, mede aldaar, groot *f* 40 — 00, ten laste van PIETER POPPES BAKKER. XIII. ADIDEM over een *Huis* en *Tuin*, aan het Oosterdiep, in *Veendam*, waarin wijlen LAMMERT GEERTS SNIJDER als Pachtenaar te boek staat, groot *f* 6 — 50. XIV. ADIDEM van een *Dito*, op den *Ondergrond* van een *Veenplaats*, aldaar, ten laste van AREND ROELFS MOKER, groot *f* 80 — 00.

De Bewijzen van Eigendom en Conditien van Verkoop zijn, drie dagen bevorens, ten Kantore van gemelden Notaris en laatstgemelde ook ten huize van Veiling, te lezen en te vernemen.

•.• Mr. GERHARD JACOB KEISER, openbaar Notaris, ter residentie van *Groningen*, is voornemens, op Vrijdag den 28 Januarij 1825, des avonds te 7 uren, ten huize van den Kastelein JAN EEKHOFF, Tz., aan de Groote Markt, te *Groningen*, in *de Pool*, publiek, op Strijkgelds-Conditien, te Koop te presenteren: I. Eene weldoortimmerde KOOPMANS BEHUIZINGE, met een opene Plaats, staande te *Groningen*, in de Folteringe-straat, Oostzijde, op vrij eigen grond, geteekend letter X, no. 18. II. Een HUIS, HOF en KOLFBAAN, staande en gelegen te *Groningen*, in de Lelien-straat, geteekend lett. L, no. 87, thans gepossideerd door JACOB ENNES en Vrouw. III. Een TUIN, waarin een Zomerhuis en Stookhuis, gelegen te *Groningen*, in het Appel-straatje, Noordzijde, geteek. letter G G, no. 24. III De EIGENDOM van 6 Bunders *Land*, gelegen op de *Lage Meeden*, onder *Aduard*, bij WILLEM JANS BAKKER en Vrouw in Vaste Beklemming in gebruik, jaarlijks voor *f* 30 — 00, verschijnende op Midwinter. IV. ADIDEM van twee Bunders, in de Kleine *Harkstede*, bij FEDDE SJOERTS in dito gebruik, voor *f* 2 — 50, verschijnende op Mei. —— *En te Verhuren*, voor één jaar: III. Ongeveer drie Bunders best GROENLAND, in twee stukken, gelegen buiten de Ebbinge-poort, aan de Korreweg, bij *Groningen*, tegen over de Halfwegsmolen. Om de Behuizinge op Mei en de Tuin en Landerijen op Gregorie te aanvaarden.

De Bewijzen van Eigendom en Voorwaarden van den Verkoop zijn, 3 dagen bevorens, ten Kantore van gemelden Notaris en laatstgemelde ook ten huize van Veilng, te lezen en te vernemen.

•.• Mr. GERHARD JACOB KEISER, openbaar Notaris, ter residentie van *Groningen*, is voornemens, op Zaturdag den 29 Januarij 1825, des avonds te 7 uren, ten huize van den Kastelein JAN EEKHOFF, Tz., in *de Pool*, aan de Groote Markt, te *Groningen*, publiek, op Strijkgelds-Conditien, te Koop te presenteren: eene rojale wel doortimmerde HEEREN BEHUIZINGE, staande te *Groningen*, in de Oude Kijk-in 't Jat-straat, Oostkant, op vrij eigen grond, geteekend letter E, no. 53, laatst bewoond door Mejufvrouw de Wedw. VERSTEEGH. Om te worden aanvaard op den 1 Mei eerstkomende.

•.• Mr. EDO JOHANNES OFFERHAUS, Advokaat en Notaris te *Groningen*, gedenkt, op Donderdag den 27 Januarij 1825, des avonds te 7 uren, ten huize van den Kastelein J. EEKHOFF, Tz., aan de Groote Markt, te *Groningen*, publiek te Verkoopen:

I Eene HALVE TREKSCHUIT, varende van *Groningen* op *Delfzijl* en *vice versa*, geteekend no. 5, en verdere Annexen, benevens PRIVILEGIEN en GEREGTIGHEDEN van het VEER; en,

II. Een KAMER, staande Oostzijde in de Pelster-straat, alhier, geteekend letter F, no. 34 en V 31 V.

III. Een TUIN, vooraan in de Cubasteeg, buiten de Ooster-poort.

IV. Een KAMER, staande in de Moeskers-gang, bij het Rademarkt, geteekend letter P. no. 144 V; en,

V Een KAMER, staande ten Oosten in de Nieuwe Kijk-in 't Jat-straat, geteekend letter F, no. 146 V. Om alles op den 1 Mei 1825 te aanvaarden.

Om Porceel no. 1, 2, 4 en 5 op den 1 Mei, en porceel no. 3 op Gregori (den 12 Maart), alles des jaars 1825, te aanvaarden.

Zullende de Aankomst-Brieven en Veil-Conditien, op de gewone plaatsen, ter lezing liggen.

E. J. OFFERHAUS,
Advokaat en Notaris.

•.• Mr. HERMAN TRIP, openbaar Notaris, ter residentie van *Groningen*, is voornemens, op Vrijdag den 28 Januarij 1825, des avonds te 7 uren, ten huize van den Logementhouder L. VAN DER MOLEN, aan de Groote Markt, te *Groningen*, publiek te Verkoopen:

I. Eene hecht-sterke en weldoortimmerde BEHUIZINGE, gemerkt letter O, No. 209 V, met een TUIN er achter, staande en gelegen Zuidzijde van de Damster Kolk, te *Groningen*, zijnde het van ouds beklante en gerenomeerde LOGEMENT *HET RAADHUIS VAN EMBDEN*, wordende door de Weduwe van J. P. BRAUNS in eigendom gepossideert.

II. Eene weldoortimmerde BEHUIZINGE, geteekend letter A, no. 205 V, staande buiten Der A-poort, bij *Groningen*, zijnde eene van ouds gerenomeerde en tot op heden welbeklante *Boekweitenmaalderij* en *Kruideniers-winkel*, wordende door A. HUITSING in eigendom gepossideert.

III. Eene netdoortimmerde BEHUIZINGE, staande aan de Noorder-haven, op de hoek van de Haven-straat, te *Groningen*, gemerkt letter E, no. 144 V, wordende door H. K. SMIT en Vrouw in eigendom gepossideert.

IV. Eene netdoortimmerde BEHUIZINGE, staande aan de Haven, bij de Krane-poort, te *Groningen*, gemerkt letter F, no. 239 rood, alwaar *de Drie Schelvissen* uithangen, wordende door KRAIJER en Vrouw bewoond.

V. Eene BEHUIZINGE, gemerkt letter N, no. 237 V, staande op de Nieuweg, te *Groningen*, met een VOERWERK, wordende door SIKKE SIKKENS bewoond en gebruikt.

VI. Eene BEHUIZINGE met een HOFJE, staande en gelegen in de Lelien-straat, te *Groningen*, letter F, no. 10, wordende door SCHENKEL in hure bewoond.

VII. Eene ruime WONING, geteekend lett. O, no. 49 V, staande, op eigen grond, Zuidzijde in de Pluimers-gang, wordende door GEERT SJABBES en Vrouw als Eigenaren bewoond.

VIII. Eene BEHUIZINGE, gemerkt no. 4, en HEEM, met de LEERKUIPEN daar bij annex, staande en gelegen op de *Noorder-Hoogerbrug*, onder *Noorddijk*, wordende door den Schoenmaker J. J. SWAAK bewoond en gebruikt.

IX. $\frac{1}{14}$ AANDEEL in het KOFSCHIP *DE VROUW IDA ALEIDA*, gevoerd door den Kapitein O. J. WOLDRING.

X. $\frac{1}{32}$ In het KOFSCIP, genaamd *MERCUUR*, wordende bevaren door Kapitein BEREND SIMONS HOOGHOUT.

XI. $\frac{1}{32}$ In het KOFSCHIP *GESINA*, wordende bevaren door den Schipper R. F. TAAI.

XII $\frac{2}{3}$ In $\frac{1}{16}$ in het KOFSCHIP *DE VROUW ZWAANTJE*, wordende door JAN KORTRIJK bevaren.

De porcelen no. 2 en 7 kunnen inmiddels ook uit de hand worden Gekocht. Te bevragen, no. 2, bij A. HUITSING, en no. 6 bij Jonkheer R. DE MAREES VAN SWINDEREN, Advokaat te *Groningen*.

Over het porceel no. 3 kan een gedeelte van het Koopschat, tegen billijke Interest, blijven uitstaan.

De voormelde Behuizingen kunnen daags bevorens en op den dag van Verkoop, des nademiddags van 2 tot 4 uren, worden bezigtigd, en de Conditien dezer Verkoop zullen, drie dagen bevorens, ten huize van Verkoop, ter lezing liggen.

Mr. H. TRIP,
Notaris en Procureur.

•.• Mr. HERMAN TRIP, openbaar Notaris, ter residentie van *Groningen*, is voornemens, op Dingsdag den 15 Februarij 1825, des avonds te 7 uren, ten huize van den Logementhouder L. VAN DER MOLEN, aan de Groote Markt, te *Groningen*, publiek te Verkoopen:

I. Eene wel doortimmerde, groote HEEREN BEHUIZINGE, staande aan de Zuider-haven, te *Groningen*, geteekend letter H, no. 100 rood, met Plaats en Bleekveld er achter, ruime Koornzolders er boven en Kelder er onder, die apart wordt Verhuurt, wordende dezelve Behuizinge door Mejufvrouw de Wedw. HOFMAN bewoond.

II. Eene HEEREN BEHUIZINGE, staande op de hoek van de Schuitemakers-straat, te *Groningen*, letter B. no. 103 V, met ruime Koornzolders, wordende door den Heer en Mevrouw FRANSEN bewoond.

III. Eene KOOPMANS BEHUIZINGE, staande in de Folteringe-straat, te *Groningen*, gemerkt X, no. 20 V, met opene Plaats er achter, wordende door den Kleerkooper VAN DER VLIS bewoond.

IV. Eene BEHUIZINGE, staande in de Groote Lelien-straat, te *Groningen*, letter T, no. 18 V, met Bleekveld er achter en ruime Gang ter zijde, wordende door den Timmerman LIVINTEIT bewoond.

V. Twee WONINGEN onder een Dak, gemerkt letter Z, no. 210 en 211, in een Gang, aan de Reitemakers-rijge, te *Groningen*, wordende de eene door L. LUDER en de andere door GANKEMA bewoond.

VI. Twee WONINGEN onder een Dak, in de Dolhuis-gang, te *Groningen*, letter R, no. 121 en 122.

Over de 5 eerste porcelen kan een gedeelte van het Koopschat, tegen billijke interest, blijven staan.

De opgemelde Goederen kunnen, des daags bevorens en op den dag van Verkoop, des nademiddags van twee tot vijf uren, worden bezigtigd, en de Conditien van Verkoop zullen, drie dagen bevorens, ten huize van Verkoop, ter lezing liggen.

Mr. H. TRIP,
Notaris en Procureur.

. Mr. HERMAN TRIP, openbaar Notaris, residerende te *Groningen*, is voornemens, op tijd en plaats nader te bepalen, in den loop van de maand Februarij 1825, publiek te Verkoopen:

Eene BEHUIZINGE, met SCHUUR, TUIN en Plaats LAND, staande en gelegen in *de Kiel*, laatstelijk door den Koopman WILLEM GEERTS DIJK bezeten.

Iemand intusschen genegen zijnde hetzelve uit de hand te Koopen, vervoege zich deswegens bij den Heer J. VEENHOVEN, Hz., op het *Hoogezand*.

Mr. H. TRIP,
Notaris en Procureur.

. Op WOENSDAG den 26 Januarij 1825, des voordemiddags te tien uren, zal, door de *firma* VAN LESSEN, ROOS en BOS, ten huize van P. WIERSEMA, op de hoek van het Ameland, publiek worden Verkocht: een KEULSCHE AAK, genaamd *JACOB*, liggende in het Slijkgat, bij de Werf van H. LIMBORG en COMP.

. Aanstaande DONDERDAG, den 27 dezer, voordemiddags te elf uren, zal, door de *Firma* VAN LESSEN, ROOS & BOS, uit de Schepen van RIGT ABRAHAMS, aan het Turf-Cingel, bij Uitmijning, op Boelgoeds-Conditien worden Verkocht: een partij beste Zware DRENTSCHE BAGGELER TURF.

. Aanstaande DONDERDAG, den 27 dezer, des nademiddags, zal, voor het NIEUWE BOELHUIS, op de Karolie-weg, publiek worden Verkocht: allerhande HUISMEUBELEN, BEDDEGOED, LINNENS, MANS en VROUWEN KLEEDEREN, ENZ. —— NB Iemand verkiezende er nog eenige GOEDEREN bij te laten Verkoopen, vervoege zich bij R. J. ROOS, in de Heere-straat.

. Mr. H. W. HOVING, openbaar Notaris, residerende te *Onderdendam*, gedenkt, ten overstaan van het VREDEGEREGT van het Kanton *Middelstum* en ten verzoeke van JANTJE KLAASEN BRONGERSMA, Ehevrouw van en geserkt met HARM JANS VAN HUIZEN, publiek te Veilen en te Verkoopen: eene BOEREN BEHUIZINGE en VRIESCHE SCHUUR, met de VASTE BEKLEMMINGE van plus minus 23 Bunders kostelijke *Landerijen*, staande en gelegen onder *Usquert*, doende jaarlijks *f* 150 — 00 tot vaste hure.

Deze Verkooping zal zijn in het *Huis der Gemeente* te *Usquert*, op Woensdag den 26 Januarij 1825, des middags te 12 uren.

. De GEANNONCEERDE VERKOOP der *BOERENPLAATS* en *LANDERIJEN*, van AALTJE JACOBS TEMPEL, Vrouw van KORNELIS JULLES HOEKSEMA, welke op HEDEN, Dingsdag den 25 Januarij 1825, ten huize van KRUIZINGA, te *Adorp*, zou plaats hebben, BLIJFT, TOT NADER ADVERTENTIE, UITGESTELD.

H. VAN BOLHUIS.

. Mr. H. VAN BOLHUIS, openbaar Notaris in het Kanton *Winsum*, is voornemens, ten overstaan van Mijnheer den VREDEREGTER van gemeld Kanton, op Woensdag den 26 Januarij 1825, des middags te 12 uren, ten huize van den Deurwaarder F. FABER, te *Rasquert*, publiek te Verkoopen:

I. Eene kapitale, welbetimmerde BOERENPLAATS, met de VASTE BEKLEMMING van ongeveer 27½ Bunder best *Groen-* en *Bouwland*, doende jaarlijks in genere tot hure 156 guldens; benevens nog de VASTE BEKLEMMING van ongeveer 13 Bunders *Land*, zullende jaarlijks tot hure doen 104 guldens, staande en gelegen te *Rasquert*.

II. De EIGENDOM van evengemelde 13 Bunders *Land*, welke jaarlijks, onder eene Vaste Beklemming, tot hure zal doen 104 guldens.

Alles toebehoorende aan FRAUKE JACOBS DE VRIES, Wedw. JAN HOMMES DIJKEMA, en ERVEN van wijlen haren genoemden Eheman.

H. VAN BOLHUIS.

. Mr. H. P. WICHERS, Advokaat en Notaris, residerende op *de Leek*, gedenkt, ten verzoeke van R. S. HEEMSTRA en Vrouw, Ehelieden, te *Dousum* woonachtig, publiek, op gewone Conditien, te Verkoopen:

Eene moderne en kapitaal getimmerde BOEREN BEHUIZINGE en SCHUUR, geteekend no. 3, met de VASTE en ONOPZEGBARE BEKLEMMINGE van ongeveer 29 Bunders uitmuntende *Groen-* en *Bouwlanden*, staande en gelegen op het Dorp, onder *Dousum*, doende jaarlijks, op den 1 Mei, tot vaste hure *f* 300—00.

Deze Verkoop zal plaats hebben op Donderdag den 27 Januarij aanstaande, des avonds te 5 uren, ten huize van den Kastelein KLAAS WILLEMS DE VRIES, te *Eiberburen*.

Nadere informatien ten Kantore van den ondergeteekenden Notaris

Mr. H. P. WICHERS,
Advokaat en Notaris.

. Mr. S. REIJNDERS, Advocaat en Notaris te *Delfzijl*, gedenkt, op Vrijdag den 28 Januarij 1825, des voordemiddags te 10 uren, ten huize van den Kastelein A. J. BORST, te *Delfzijl*, ten overstaan van het VREDEGEREGT, publiek te Verkoopen:

I. Eene BEHUIZINGE, geteekend no. 9, zijnde eene neringrijke *BROODBAKKERIJ*, waarin tevens eene *HERBERG* en *WINKEL* wordt geëxerceerd, met de voorhanden zijnde BAKKERS GEREEDSCHAPPEN, benevens een SCHUURTJE en TUIN, alles staande en gelegen te *Oterdum*, doende het Heem en Tuin in genere tot grondpacht *f* 2 — 70.

II. Ruim 80 Roeden GROENLAND.

III. Ruim 1 Bunder en 60 Roeden LAND; en

IV. Ruim 1 Bunder en 20 Roeden LAND.

Alle welke Landerijen zijn EIGEN LAND, en gelegen onder *Oterdum*.

De Voorwaarden van Verkoop zullen, 3 dagen voor den Verkoopdag, ten Kantore van opgemelden Notaris ter lezing liggen.

. Mr. U. E. STHEEMAN, Notaris te *Scheemda*, is voornemens, publiek ter Verkoop te presenteren:

I. Eene aanzienlijke BOEREN BEHUIZINGE, staande op de Dieps-walle, te *Nieuw-Scheemda*, met de VASTE en ALTIJDDUURENDE BEKLEMMINGE van 46 Bunders kostelijk *Kleiland*, daar onder behoorende, doende tot vaste hure de som van *f* 589 — 3½.

II. Eene aanzienlijke BEHUIZINGE, staande op het Waar, te *Nieuw-Scheemda*, met een groote TUIN er achter, doende tot grondpacht de som van *f* 16 — 00, alles in eigendom bezeten bij JAN J. ABELS en Vrouw, te *Nieuw-Scheemda*.

Deze Verkoopinge zal zijn op Vrijdag den 28 Januarij 1825, des nademiddags te 4 uren, ten huize van H. H. VERWER, Kastelein te *Nieuw-Scheemda*; alwaar de Conditien 3 dagen bevorens ter lezing zullen liggen.

U. E. STHEEMAN.

. Mr. U. E. STHEEMAN, Notaris te *Scheemda*, is voornemens, ter instantie van de Weduwe BEREND ABELS AILKEMA, Kasteleinsche te *Nieuwolda*, en CONSORTEN, ten overstaan van den Heer VREDEREGTER in het Kanton *Winschoten*, publiek te Verkoopen:

De door gemelde Weduwe bewoond wordende neringrijke HERBERG, staande op het aangenaamste te *Nieuwolda*, met plus minus 11 Bunders best KLEILAND, mede te *Nieuwolda* gelegen, doende te zamen jaarlijks tot vaste hure *f* 118 — 00.

Deze Verkoop zal zijn op Zaturdag den 29 Januarij 1825, des namiddags te 3 uren, ten huize van de Weduwe AILKEMA voormeld; alwaar, en ten Kantore van voornoemde Notaris, de Conditien in tijds te lezen zijn.

U. E. STHEEMAN.

. Mr. M. VAN DER TUUK, Notaris te *Veendam*, zal, namens zijne PRINCIPALEN, op Vrijdag den 28 Januarij 1825, des avonds te 6 uren, ten nagenoemden huize, publiek Veilen en Verkoopen:

Eene neringrijke HERBERG, zijnde het *GEMEENTEHUIS*, losse SCHUUR, groote TUIN en Akker BOUWTE, groot om de 75 Roeden, alles staande en gelegen op de Pastorij-Heerd, op de *Meden*, en door H. J. VAN ESSEN wordende gepossideerd.

Veendam den 17 Januarij 1825.
M. VAN DER TUUK,
Notaris.

. Mr. M. VAN DER TUUK, Notaris te *Veendam*, zal, namens zijne PRINCIPALEN, op den 31 Januarij 1825, des voordemiddags te 11 uren, ten huize van E. VAN LINGE, publiek Veilen en Verkoopen:

Een SCHEEPSTIMMERWERF, met de daarbij aanwezige GEREEDSCHAPPEN, HUIS en TUIN, staande en gelegen aan het Westerdiep te *Veendam*, en thans door T. J. PIK wordende gebruikt.

Veendam den 17 Januarij 1825.
M. VAN DER TUUK,
Notaris.

. HOUTVEILING.

Mr. M. VAN DER TUUK, Notaris, zal, ten verzoeke van D. VAN LINGE, op den 31 Jannarij 1825, des voordemiddags te 10 uren, bij de Houtzaagmolen van VAN LINGE & BROUWER, te *Veendam*, publiek, onder Houtkoopers Veilen: eene aanzienlijke partij VUREN PLANKEN, van onderscheidene lengten, dikten en breedten; alsmede JUFFERS, LATTEN, SCHOLLEN, VUREN BALKEN, van 30 voeten, en GREINEN RIBBEN.

. VERKOOPING VAN EEN *TJALKSCHIP.*

Ten overstaan van den Griffier J. VEENHOVEN, Hz., zal er, op Zaturdag den 5 Februarij 1825, des avonds te 5 uren, ten huize van den Kastelein A. MEURS, te *Martenshoek*, op Termijnen, zonder Handgeld, publiek worden Verkocht: het door POPPE EILDERS in den jare 1809 nieuw uitgehaalde en tot dus verre door hem gevoerde TJAKSCHIP, groot ongeveer 24 Roggelasten; met deszelfs Opgoed, liggende te *Hoogezand*. Nadere informatien deswegens zijn te bekomen bij genoemden GRIFFIER, bij wien, alsmede ten huize van Verkoop, de Inventaris van het Opgoed kan worden ingezien.

. UIT DE HAND TE KOOP: eene net betimmerde BEHUIZINGE, voorzien van onderscheidene Vertrekken, met eene prompte SCHUUR, waarin een KOORNZOLDER, alles sedert 1817 geheel vernieuwd, en achter hetzelve een spatieuse TUIN, staande en gelegen op het *Hoogezand* en thans bewoond door den Heer A. H. VAN SWINDEREN. Om met November 1825 te aanvaarden. Kunnende een gedeelte der Kooppenningen over hetzelve blijven staan. — Te bevragen bij B. KOLK, op het *Hoogezand*. Brieven *franko*.

. De BIERBROUWERIJ, *HET GEKROONDE HERT*, is UIT DE HAND TE KOOP.

. UIT DE HAND TE KOOP: eene groote HEEREN BEHUIZINGE, in de Heere-straat, lett. E, no. 33. Te bevragen bij den BEWONER.

. UIT DE HAND TE KOOP of TE HUUR, om op Mei eerstkomende te aanvaarden: eene hecht-sterke en wel doortimmerde BEHUIZINGE, zijnde van ouds en nog op heden eene neringrijke *WOLKAMMERIJ*, staande ten Noorden in de Brugge-straat, op vrij eigen grond; kunnende, bij Verkoop, *twee-derde*, na billijke Interessen, er over blijven staan. Iemand hiertoe genegen zijnde, vervoege zich bij den Eigenaar en Bewoner

HINDk. MENNES.

. Eene HEEREN BEHUIZINGE, met drie groote en drie kleinere Benedenkamers, twee Bovenkamers, een Keuken, Kelder, open Plaatsje en verder Gerijf, staande in het midden der Stad, kort bij de Groote Markt, is tegen Mei aanstaande TE HUUR. Te bevragen bij den DRUKKER DEZER.

NB. NB. Ten Kantore van VAN DUINEN & COMP., in de Oude Ebbinge-straat, K 96, kan *INGEHUURD* worden, om op 1mo Mei 1825 te betrekken: eene BENEDENWONING, geschikt tot *Winkelnegotie* en andere *Bedrijven*, staande in de Nieuwe Ebbinge-straat, Westzijde.

. UIT DE HAND TE KOOP: een SMAKSCHIPS-HOL, in 1814 nieuws uitgehaald, groot plus minus 60 Roggelasten, laatst bevaren door Kapitein W. J. STUIT, van *Veendam*, en gekomen met Steenkolen van *Newcastle*, te *Delfzijl*. Nadere informatien zijn te bekomen bij den Heer H. TIMMER, Scheeps-Commissionair te *Delfzijl*, en den Kapitein zelven. Ook kan hier bij DE VOLLE INVENTARIS gekocht worden, en zijn mede uit dat Schip nog te bekomen: beste STEENKOLEN, tot een civile prijs.

. **NB. NB. NB.**

W. H. P. FRIESWIJK, in de Heere-straat, lett. F, no. 325, en U, no. 94, boven den Heer *Commis-Griffier* BAKKER, adverteerd aan zijne begunstigers, dat bij hem te bekomen zijn: beste THEEËN, het halve Nederl. pond, of de 5 oncen, 3 guld.; voorts beste JOOSJES, UXIM, HIJSAN SCHIN, alsmede ZWARTE THEEËN, waarvan de prijzen zijn 2 guld. 75 cents, 2 guld. 50 cents, 1 guld. 75 cents, 1 guld. 50 cents en 1 guld. 25 cents; verders beste CHOCOLADE, à 1 guld. 10 cents, 1 guld. 40 cents, &c.; belovende eene goede behandeling.

. Bij de *gekwalificeerde Kollecteurs* S. J. VAN COEVORDEN & ZOON, aan de Vischmarkt, te *Groningen*, zijn te bekomen, voor de thans trekkende ZESDE EN LAATSTE KLASSE der 131ste *KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ*, *Heele* en *Gedeeltens* van KOOP-LOTEN, volgens *Prijs Courant;* als mede in HUUR, voor de 12 *Lijsten* der *vierde Trekweek* (ingaande met de 37ste en eindigende met de 48ste Lijst): een Heel Lot *f* 46 — 00, Half *f* 23 — 00, Kwart *f* 11 — 50, Achtste *f* 5 — 75. Ten Kantore van dezelven wordt gehouden GENERAAL CONTRA-BOEK van de geheele Loterij.

Groningen den 24 Januarij 1825.
De Gekwalificeerde Kollecteurs:
S. J. VAN COEVORDEN & ZOON.

. Bij den Vleeschhouwer F. GOEDHUIS, aan de Vischmarkt, zal op heden worden geslagt: een extra puik-vette voljarige KWEENE.

. Tegen 1mo Mei 1825 wordt, bij een *MEDICINE DOCTOR* ten platten *Lande*, gevraagd een' BEDIENDE, het RECEPTEREN verstaande. Iemand hiertoe inclinerende en bewijzen van goed gedrag kunnende produceren, vervoege zich, met *gefrankeerde brieven*, bij

S. VAN ROIJEN,
Apotheker en Droogist, te *Groningen*.

. **NB.** Eene JONGE VROUW, voorzien van volôp ZOG, zag zich gaarn, bij fatsoenlijke Lieden, als *MINNE* geplaatst. Adres bij den DRUKKER DEZER.

. Er wordt gevraagd: eene MEID, van middelbare jaren, genegen zijnde om als HUISHOUDSTER te Dienen en die tevens ook bekwaam is om met een klein KIND te kunnen omgaan, kan dadelijk in Dienst treden. Adres bij A. FOLKERS, *Smia*, in de Groote Kromelboog.

BURGEMEESTER EN WETHOUDEREN der Stad *Groningen* hebben de Zetting van het *Brood* en *Boekweiten-Meel* heden bepaald, als volgt:

Het grof Roggen-brood,	van 4 ponden,	*f* 0 — 25 cs.,	per pond,	*f* 0 — 06¼ cs.
De grof Weiten-Bol,	— 5 oncen,	- 0 — 09¼ —;	— ——	- 0 — 18½ —
— Fransche-bol, . .	— 3 ——	- 0 — 11 —;	— ——	- 0 — 36 —
— Regel-wegge, . .	— 3 ——	- 0 — 10 —;	— ——	- 0 — 33½ —
— Holl. of Tarwen-bol,	— 3 ——	- 0 — 09½ —;	— ——	- 0 — 32 —
Het Boekweiten-meel,	. . . .	. . . .	— ——	- 0 — 14 —

Groningen den 24 Januarij 1825.

Burgemeester en Wethouderen: J. F. VAN IDDEKINGE.

De Secretaris bij het Bestuur der Stad Groningen: R. LOHMAN.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN, *op de Beurs te* Amsterdam, *den* 22 *Januarij.*

Werkel.Sch. 2½ pc. 59 à 59¼	Weener Obl. 5 pc. à	Spaans. Coup. / à
Rest. uitg. Sch. . 1 1/16 à 1⅛	Dito, —— 4 — à	Ween.Bank-act. 1416 à 1420
Kansbilletten . *f* 53¼ à 54	Certif. dito, 2½ — à	Aand. *Rots.* 100fl. 181 à 183
Schldb.Sijnd. 4½ pc. à	Obl. Metal. 2½ — à	Dito, . . 250fl. à
Domein-Losrenten, 2½ — à	Dito, —— 5 — 91½ à 91¾	Nap.Fonds., 5 pc. 82¾ à 83¼
	Obl.Sp.1805, 5½ — 45¼ à 45¾	Id. in Napels, 5 — 83 à 83½
Dito Loten, . . . *f* à	Dito, 1807, 5½ — 45¼ à 45¾	Fr.Fonds. op de Resc. 5 — 104 à 104¼
N. Hand. Maats. — 102¾ à 103	N.Leen. 1820, 5 — 20 à 20¼	
Oblig. Rusl. 5 pc. à	Id. al. 255. Id. 5 — 20 à 20¼	Pr.Ob.Lond. 5 — à
Russ.Inschr. 6 — 52¾ à 53¼	Lot. v. dito, 5 — 20 à 20¼	Id. 2e Leen. 5 — à

Te *GRONINGEN*, bij de ERVEN van de Wedw. A. S. HOITSEMA, in de Oude Boteringe-straat. Met *autorisatie*.

BIJVOEGSEL, behoorende tot de GRONINGER COURANT,

van *DINGSDAG den 25 Januarij 1825. No. 7.*

Art. 16-20. Op die plaatsen, waar het scheppen van het graan gebruikelijk is, was een schepkist, want anderzins zoude de molenaar zich in het geval hebben bevonden van. wegens het vinden van graan en meel, onschuldig als overtreder der wet beschouwd te worden, of wel den accijns tweemaal te moeten betalen; dan van deze weldadige beschikking kon, blijkens de ondervinding, misbruik gemaakt worden, door de schepkist te gebruiken tot berging van onveraccijnsd meel, hetwelk, wanneer dezelve niet was vastgemaakt, door het uitstorten der kist, aan de belanghebbenden kon worden afgegeven.

De hier boven aangehaalde artikelen voorzien tegen dit misbruik, en hebben tevens de heilzame strekking om eene contrôle daar te stellen tusschen het aangegeven graan en het meel, hetwelk in de schepkist is gevonden.

Daartoe strekt:

1.) Dat de schepkist moet worden vastgemaakt, zoodanig, dat geene uitstortingen van meel plaats kunnen hebben. Art. 16.

2.) Dat, zoo dikwijls het maalloon door schepgraan betaald wordt, daarvan melding bij de aangifte moet geschieden, en dat het maalloon van eene en dezelfde partij niet voor een gedeelte voor den schep- en voor een gedeelte in geld kunne worden betaald. Art. 17 en 18.

3.) Dat het schepgraan, in de kist gevonden, in verband moet staan met het graan, hetwelk is aangegeven als aan den schep onderhevig. Art. 19.

4.) Dat de onderscheidene soorten van belastbare granen afzonderlijk moeten worden gehouden. Art. 20.

21. De verantwoordelijkheid der molenaars voor hunne knechts en andere bij hen inwonende personen, was reeds bepaald bij art. 18, § 2, der wet op het gemaal; doch het bleef bedenkelijk, in hoe verre de correctionele actie onmiddelijk tegen den molenaar konde worden ingesteld, en of men niet eerst moest beginnen met de vervolging van den overtreder, behoudens verhaling op den molenaar, wanneer aan het vonnis niet wierd voldaan, en dit maakte de vervolging omslagtig, zonder eenig wezenlijk nut voor den persoon, die toch op het einde aansprakelijk was; deze zwarigheid wordt thans weggenomen, door in deze het slot van artikel 231 der algemeene wet toepasselijk te maken.

22. Dit artikel bevat eenen maatregel van orde, welke niet bezwarend is, naardien de molenaars, uit den aard van hun bedrijf, toch verpligt zijn maten te hebben.

23 en 24. De wet op het gemaal bepaalt de peiling en visitatie voor de molenaars, doch niet voor hunne knechts; het misbruik, waartoe zulks aanleiding konde geven, valt in het oog, en zulks te meer, om dat een molenaar het bedrijf, op naam van zijn knecht uitoefenende, zijn eigen molen van alle peil kon ontheffen; van daar de bepaling dezer beide artikelen.

25. De baatzucht der molenaars is ongetwijfeld het kwaad, hetgeen de meeste voorziening vordert. De bedreiging, welke hun het meest moest treffen, is het sluiten van den molen, om dat alle hunne winsten daardoor ophouden, en daartoe wordt in dit artikel de bevoegdheid aan de algemeene administratie gegeven, doch niet anders, dan na twee regterlijke vonnissen, en dus, bij herhaalde overtreding, en dan nog wel voor eenen bepaalden tijd van zes maanden, waardoor, zoo men vertrouwt, genoegzaam gezorgd is tegen het misbruik, hetwelk van deze heilzame bepaling zoude kunnen worden gemaakt.

26. De ondervinding heeft doen zien, dat sommige stijfselmakers misbruik hebben willen maken van den vrijdom, ten behoeve dezer trafijken vergund; hier tegen is in sommige gemeenten, door plaatselijke verordeningen, met goed gevolg voorzien; tegen dit misbruik moet meer algemeen worden gewerkt, en daar voor schijnt het meest gereedè middel gevonden te worden in de afschaffing van den vrijdom op het graan, behoudens teruggave in evenredigheid van den stijfsel, welke van hetzelve wordt vervaardigd.

27. Dit artikel behelst eene wezenlijke verligting voor twee belangrijke trafijken.

28 — 35. Bij het eerst ingediende ontwerp der wet op het gemaal was de peil bij de bakkers en meelverkoopers voorgesteld; later heeft men dezelve achterwege gelaten, om dat men zich vleide, deze lieden zonder groot bezwaar van den last der visitatie te kunnen ontheffen; dan de nuttigheid van den maatregel is genoegzaam door de ondervinding gebleken, en het valt met der daad in het oog, dat de sluikerij aanmoediging kan vinden, bijaldien de bakkers en meelverkoopers voor alle vervolgingen gewaarborgd zijn, zoodra het meel zich op hunne zolders en in hunne bergplaatsen bevind.

Vermits overmaat alleen vatbaar is voor boeten, heeft geen eerlijk man voor eenige gevolgen bij de visitatie te vreezen; doch daar en tegen kan de sluiker, door kort op elkander volgende visitatien, wiskunstig worden betrapt, en, zoo hij bij voortduring wil blijven frauderen. moet hij althans zorgen, dat zijn inslag zijn vertier niet overtreft, en deze zorg alleen maakt de overtreding moeijelijk.

Het zal voldoende zijn, dit in het algemeen gezegd te hebben, ter ontwikkeling van het beginsel, uit hetwelk men is werkzaam geweest.

De bepalingen der bijzondere artikelen bewijzen genoegzaam, dat men gezorgd heeft om al die vrijheid aan de bakkers en meelverkoopers te laten, welke met de handhaving der wet was overeen te brengen.

36. Het 36ste artikel der wet op het gemaal, van den 21sten Augustus 1822, bepaalt het bedrag der restitutie voor uitvoer van meel of brood, naar gelang van derzelver onderscheidene soorten.

De daarin bepaalde sommen hebben klagten doen ontstaan, uit hoofde dat dezelve niet gelijk stonden met den betaalden accijns, en daarenboven het Syndikaat en de 's Rijks opcenten voor de belanghebbenden verloren waren.

Men heeft alhier de restitutie, zoo na mogelijk, in verband gebragt met het bedrag van den accijns, en tevens in het oog gehouden, dat, volgens art. 8 dezer wet, *ongepelde spelt* gelijken accijns betaalt als de *rogge*, en de *gepelde spelt* gebragt is op *f* 0 — 80 per mud. en dus nagenoeg op $\frac{2}{3}$ van den accijns op de tarwe gelegd.

37. De hoeveelheid van 15 pond, beneden welke het meel zonder consent-biljet kan vervoerd worden, heeft aanleiding tot misbruiken gegeven, welke, door de beperkingen dezer hoeveelheid, eigenaardig moesten worden gekeerd, en de thans voorgestelde 5 pond zijn genoegzaam om te maken, dat deze beperking aan de ingezetenen geen' wezenlijken hinder zal toebrengen.

38 en 39. Art. 5 der wet van den 12 Julij 1821, en art. 39 der wet op het gemaal, van den 26 Augustus 1822, lieten den Koning de onbepaalde bevoegdheid, om, na de Provinciale Staten en den Raad van State gehoord te hebben, die streken te bepalen, in welke het middel van het gemaal bij admodiatie zoude worden geheven, en tevens om de hoegrootheid van den aanslag te regelen, mits niet hooger dan tot *f* 1 — 40 per hoofd, terwijl het art. 40 der laatstgenoemde wet, eenige nadere wijziging te dien opzigte inhield.

Het verlangen, door vele leden der Staten-Generaal aan den dag gelegd, om het gemaal, ten platten lande, algemeen bij admodiatie te heffen, heeft het onderwerp in zeer ernstige overweging doen nemen, en vooral ook in verband doen beschouwen met den ernst der maatregelen, welke anderzins tot wering der sluikerijen zouden hebben moeten worden voorgedragen, en, bij de overtuiging, dat het wenschelijk was, door dit middel, vele moeijelijkheden en last voor de bewoners van het platte land, en de daarmede gelijkstaande kleine steden af te snijden, tevens bedacht doen zijn, om de vorige bepalingen in zoo verre te wijzigen, dat eene regelmatige werking van het middel, zonder eenen overmatigen last voor de ingezetenen, mogt verzekerd worden.

In dien geest wordt voorgesteld, om de soms bepaling, welke tot *f* 1 — 40 gaan konde, tot op 90 centen te beperken, wat den massalen aanslag betreft, welks verdeeling aan den Koning blijft voorbehouden, en waardoor men dus in de gelegenheid zal zijn, om zich, vooral in de soms bepaling der provincien, naar de wezenlijke consumtie en het soort der granen, welke gebruikt worden, te regelen, en dan nog wel met eene genoegzame ruimte om beneden de som te blijven, welke bij de wezenlijke verimposting zoude behooren te worden opgebragt.

Na het algemeen overzigt des Konings, komt alles aan op eene goede verdeeling van den provincialen, en eene verstandige regeling van den plaatselijken aanslag, daartoe kan niets meer dienstbaar zijn, dan de Staten en de Gemeente-besturen bij den uitslag van het werk belang te doen hebben; en van daar de bepaling, dat 10 opcenten voor de oninbare posten zullen worden geheven, waarvan 8 voor de gemeente en 2 voor de provincie. Het is te voorzien, dat de Staten genoopt zullen worden, hunnen aanslag zoo volkomen mogelijk te maken, ten einde de twee provinciale opcenten een batig overschot te geven, en dit zelfde is nog veel meer te voorzien van de zijde der gemeente-besturen, om dat de 8 opcenten de stellige kans op een batig overschot laten.

Men mag dus vertrouwen, dat het fonds voor oninbare posten altijd voldoende zijn zal, en op deze wijze volkomen zal worden voldaan aan het verlangen door sommige leden der Staten-Generaal, in 1822 aan den dag gelegd, dat de herbelasting tot 10 opcenten wierd bepaald.

Zoude echter aan dit oogmerk worden voldaan, dan was het noodig, den individuelen aanslag niet te beperken, zonder dat men behoefde te vreezen voor willekeur. Het scheen het meest verkieslijk van geen *maximum* te spreken, want juist dit *maximum* zoude tot willekeur hebben kunnen aanleiding geven, daar het bijzonder moet verschillen, naar mate van de soort van granen, welke de individuële belastingschuldigen gebruiken, terwijl de getroffen maatregelen over de wijze van taxatie, waartegen ook aan ieder het regt van reclame bij het plaatselijk, en des noods bij het provinciaal bestuur, natuurlijk openstaat, genoegzaam schijnen te waarborgen voor misbruiken, welke men al eens mogt vreezen; en het was in de tweede plaats onvermijdelijk, de herbelasting voor te schrijven bij het ontoereikbare der 10 opcenten, want anderzins zoude men gevaar hebben geloopen om het nut dezer bepaling, die, goed uitgevoerd, voor herbelasting nagenoeg kan waarborgen, door eene verkeerde toepassing, ten nadeele zoo van het gemeente-fonds, als wel bepaaldelijk van het provinciaal fonds, te zien verloren gaan.

Zout, azijn, buiten- en binnenlandsch gedisteleerd.

40—43. Deze vier artikelen beperken de hoeveelheid, beneden welke zout, wijn en buiten- en binnenlandsch gedisteleerd, niet, dan met een consent-biljet kunnen worden vervoerd.

De ondervinding heeft de noodzakelijkheid dezer beperking genoegzaam bewezen.

44. Dit artikel behelst bepalingen tot te gemoetkoming in de bezwaren, wegens welke eenige kleine branders, stokende tot nut van den landbouw, zich nog schijnen te beklagen, namelijk, wegens de onmogelijkheid om den bepaalden trek te bekomen.

Bij hetzelve worden deze soort van branders gelijk gesteld met de branders der vijfde klasse, of stokers van vruchten.

De ondervinding heeft doen zien. dat dergelijke abonnementen eenen zeer gunstigen uitslag ten gevolge hebben gehad voor de branderijen in de provincien Luxemburg, Henegouwen, Zuid-Braband, Luik, Limburg en Namen, alwaar zich vele branders, die vruchten stoken, andere die enkeld aardappelen, of met weinig meelspecien, bereiden en disteleren, bevinden. Men heeft den, door hen te verantwoorden trek, naar aanleiding van artikel 1 der wet, op het binnenlandsch gedisteleerd, van den 26 Augustus 1822, te min geregeld, met in het ooghouding van de soort van grondstoffen, en de hoeveelheid alcohol, die dezelve inhoudt, en door dat middel zijn thans omtrent twee duizend kleine soortgelijke branderijen in werking gebragt, en is aan alle klagten van deze branders te gemoet gekomen.

Men kan dus met billijkheid de hoop voeden, dat een dergelijke maatregel, toegepast op die kleine branderijen, in dewelke men, door onkunde, door eene veel mindere volmaaktheid der gereedschappen, of eindelijk door het gebruik van een veel slechter soort van granen, den bepaalden trek niet schijnt te kunnen bekomen, alle bezwaar uit den weg zal ruimen, en de klagten doen ophouden.

Regten van in-, uit- en doorvoer, en van de accijnsen

45 en 46. Vermits 10 dubbele regten op verboden goederen, op welker uit- en invoer dus geen regt gesteld is, niet toepasselijk konden worden gemaakt, vloeit hieruit voort, dat de zwaardere overtreding minder dan de ligtere gestraft wierd.

De voorgestelde artikelen, welke hierin voorzien, kunnen dus als eene nuttige aanvulling der algemeene wet worden beschouwd.

47. De hierboven gemelde aanmerking is insgelijks toepasselijk op de voorwerpen, in dit artikel vermeld, terwijl eene bijzondere bepaling, ten aanzien van den uitvoer van ruw zout aan de landzijde, en van den doorvoer van geraffineerd zout, heeft moeten worden gemaakt, om dat eene boete, met de waarde gelijkstaande, in deze gevallen, geene genoegzame straf zoude zijn geweest.

48. Als bij art. 36, 38, 39 en 44.

49. De uitvoering der wet wordt op den 1 April dezes jaars, en dus na verloop der drie eerste maanden, bepaald; op deze wijze zal men den tijd hebben, om alles behoorlijk te regelen, wijl de gunstige bepalingen der wet, zoo spoedig mogelijk, zullen kunnen worden in werking gebragt.

ADVIES van Jonkheer J. HORA SICCAMA VAN SLOCHTEREN, *uitgebragt in de zitting van den 4 dezer, wegens het door de beide Kamers aangenomen Ontwerp van Wet, omtrent het* tarief van regten op den In-, Uit- en Doorvoer.

Edel Mogende Heeren!

Alhoewel de ontheffing van $10\frac{1}{2}$ opcenten, over alle gebouwde en ongebouwde eigendommen, over het jaar 1825, eene algemeene verligting is, waarvan de landbouw, voor zoo verre dezelve daarin deelt, het weldadige moet erkennen; en wij ons bovendien te verblijden hebben over den eersten stap van toenadering, tot eene meer werkdadige te hulpkoming van onzen boerenstand, welke is daargesteld, door de aan ons voorgedragene conceptwet, houdende eenige veranderingen in het tarief van inkomende en uitgaande regten, betrekkelijk de granen, zoo is het mij echter voorgekomen, dat door deze wet Zr. Ms. welwillend oogmerk, om dezelve, voor den landbouw, tot een genoegzaam middel van opbeuring te doen verstrekken, niet zal worden bereikt, maar wel, dat daaruit dit voordeel zal voortvloeijen, dat 's Rijks schatkist, in de verhooging der regten op de granen, eene meerdere of mindere schadeloosstelling zal vinden, voor het gemis den $10\frac{1}{2}$ opcenten, hierboven genoemd.

Ik vinde mij gedrongen, om dit voorhands in deze vergadering te verklaren, met vermelding der reden, waarop ik mij gronde, op dat men voor het minst, achterna, uit deze eerste proeve, geene verkeerde gevolgtrekking zoude kunnen afleiden, of ter goeder trouw gelooven, dat alle pogingen, om den landbouw te helpen, even vruchteloos zouden zijn.

Mijn vermoeden grondt zich hierop, dat, daar de voorgestelde verhooging op de tarwe van *f* 16 — 50 per last, makende met de 13 opcenten *f* 18 — 64 centen, hetwelk het geheele inkomend regt op de tarwe zal brengen op *f* 27 — 12 centen het last, en dus per mudde of hectoliter, slechts de geringe som van 90 centen, op verre na niet evenredig is, aan de mindere kosten van verbouwing, en de geringere lasten, waarmede de granen, bij de Noordsche volkeren, in vergelijking van dit Rijk, kunnen worden voortgebragt; dat daardoor dierhalve nog veel minder zal zijn gelijk gemaakt het verschil van circa *f* 50 à 75 per last, die de Oostzeesche tarwe, naar de tegenwoordige prijzen, boven oude beste Zeeuwsche aan de markten te Amsterdam kan opbrengen, welk een en ander ik wijdloopiger heb betoogd in het, door mij, in den afgeloopen zomer, in het licht gegeven werkje, waarvan ik aan de Kamers hulde heb gedaan.

Ten opzigte der rogge, spelt, gerst en haver, die in eene gelijke evenredigheid als de tarwe zijn verhoogd, en waardoor het volle inkomend regt op de haver, met de opcenten niet meerder bedraagt dan *f* 7 — 91 centen, makende slechts per Ned. mud $26\frac{1}{2}$ cent, zoo onbeduidend is, dat, omtrent dezen, ook volkomen kan gelden hetgeen ik, zoo even, omtrent de tarwe gezegd heb.

Evenmin zal dan zeker, door deze verhooging, kunnen worden voorgekomen, dat de Noordsche gouvernementen zich op onze markten blijven ontdoen van die granen, welke, ter voldoening van grondlasten, door dezelve zijn vergaderd, en meerendeels, ten allen prijze, buiten derzelver gebied, moeten worden verkocht.

De overdenking van dit een en ander, houde ik mij overtuigd, dat genoegzaam zal zijn, om U Ed. Mog. te doen gevoelen, dat de voorgestelde wet niet doelmatig kan zijn, omdat dezelve den invoer der bij dezelve genoemde granen, weinig zal kunnen doen verminderen.

Dit erkend zijnde, gelijk ik mij overtuigd houde, dat zulks niet te regt ontkend kan worden, dan geloof ik, dat men met grond kan besluiten, dat de wet, in de eerste plaats, geheel in het belang van de schatkist is.

Indien dan de invoer, door den voorgestelden maatregel, mag gehouden worden, van belang niet te zullen verminderen, gelijk zulks wel te voorzien is, zoo lang geene toevallige omstandigheden de prijzen der granen, in de Oostzee en langs de kusten van Holstein en Hanover, meer dan hier te lande, mogten doen rijzen, dan zal de toevloed van granen uit die streken, op onze markten, blijven voortduren; de prijzen uit dien hoofde niet kunnen rijzen, en onze landbouw alzoo door de voorgedragene wet niet verbeterd worden.

Het aanhouden van dezen ongelukkigen staat voor onzen boerenstand, kan men met zoo veel te meer grond voorzien, omdat, al ware het, dat, door dezen maatregel, de prijzen der granen, bij de conceptwet genoemd, ook met het volle bedrag van het inkomend regt, wierden verhoogd, hetwelk echter niet te vermoeden is, dan toch nog is deze verhooging op verre na niet voldoende, om den landbouwer genoegzaam op te beuren; te minder, omdat het inkomend regt, op zoo vele andere voortbrengselen, gelijk de paardeboonen, het koolzaad, enz., door de voorgestelde wet, niet zijn verhoogd, twee braakvruchten echter, welke, tot conservatie van den bouw, zulks noodwendig vorderen.

De vermindering van eenige weinige centen per last, op de uitgaande regten der bij de conceptwet genoemde graansoorten, waarvan de uitvoer ook toch maar met weinige centen per last bezwaard was, kan ter naauwernood, als eene verligting voor den landbouw worden aangemerkt; daar zulks, in allen gevalle, van zeer geringen invloed zoude kunnen zijn; al ware het ook, dat de invoer derzelve in Frankrijk en Engeland niet was verboden: terwijl juist het koolzaad, zulk een belangrijk artikel voor onzen landbouw, hetwelk in Engeland vrij mag worden ingevoerd, onder betaling van het daarop hooge inkomend regt, niet bij de conceptwet is opgenomen, maar bij voortduring bezwaard blijft met het zeer aanzienlijk uitgaand regt van *f* 11 — 30 centen per last, de 13 opcenten daar onder begrepen.

Dit een en ander zal, naar ik vertrouw, voldoende zijn, om aan te toonen, dat de landbouw weinig of geene opbeuring, door de voorgestelde verandering in het tarief, zal ontvangen; en dat alzoo de maatregel geheel het doel mist, waartoe dezelve der Kamer is aangeboden.

Wat betreft het tegenovergestelde belang der verbruikers, hetwelk bij het gouvernement teregt daarbij in aanschouw is genomen, en de opoffering, welke door de verbruikers wordt verondersteld aan den landbouw te worden gedaan, is van oneindig minder beteekenis, dan dit oppervlakkig wel moge schijnen. Vestigen wij onze aandacht maar alleen op die twee graansoorten, waar van het inkomend regt het meest zal worden verhoogd, namelijk de tarwe en de rogge, welke beide ook het meest als eerste behoefte van levensonderhoud zouden kunnen worden beschouwd, en derhalve voor de verbruikers ook van het meeste gewigt zijn.

De verhooging dan op de tarwe van *f* 18 — 16 maakt, per Nederlandsche mudde of hectoliter, slechts een verschil van 62 centen, en deze 62 centen per hectoliter of Nederlandsche mudde, maken te Brussel, op één Brabandsch pond wittebrood, van de beste soort, nog geen vijf-achtste van eene cent, en dus op 8 ponden van dat brood nog niet eene stuiver of 5 centen; terwijl het gewoon huishoudelijk brood, hetwelk door de volksklasse gegeten wordt, en één derde minder kost, ook nog één-derde minder bezwaard is, en gevolgelijk op 10 ponden huisbakken brood (pain de menage) nog niet één stuiver Nederlandsch bedraagt.

De verhooging op de rogge, makende met de additionele *f* 11 — 30 per last, beloopt per Nederlandsche mudde niet meer dan $37\frac{2}{3}$ cent, hetwelk op het roggebrood, dat in de Noordelijke provincien, bijna uitsluitend; onder den gemeenen man wordt genuttigd, slechts eene vermeerdering in prijs te weeg brengt van nog geen één en een halve cent op het gewone brood van acht ponden oud gewigt.

Ondertusschen is het in onze Noordelijke provincien, ten platten lande, een bij het volk erkende stelregel, dat het aller nering en handtering wel gaat, wanneer het pond roggebrood éénen stuiver geldt: nogtans kost tegenwoordig een 8 ponds roggebrood in de provincie Groningen, ten platten lande, (zonder het regt op het gemaal) niet meer dan 20 centen, en dus slechts de helft van dien gulden prijs!

Dit is dan zeker voldoende om te doen zien, dat de prijs van het brood, voor de volksklasse, niet te veel bezwaard zoude zijn, zelfs ook dan niet, wanneer de voorgestelde verhoogde inkomende regten wierden verviervoudigd; want het is ontegenzeggelijk waar, dat elke verbetering in den prijs der granen invloed heeft op den prijs van alle eetwaren, veldvruchten, warmoezerijen en het slagtvee: zoo is daarentegen even zeer waar, dat de meerdere welvaart van die genen, welke hier uit hun bestaan hebben, den koophandel in het algemeen en onze fabrijken en trafijken in het bijzonder, wederkeerig bevorderen: daar, door dezer welvaart, voor dezelven meer vertier ontstaat en schier ieder burger deelt, zoo wel als de schatkist, in den algemeenen nationalen voorspoed.

Er wordt veel over den landbouw en over den graanhandel gesproken; terwijl velen, beiden dikwerf niet kennende, dezelve ook niet naar waarde kunnen beoordeelen; zoo spreekt men niet zelden, van den koophandel in het algemeen, ja van vrijen handel, als of daarin alleen het heil der natie bestaat, wanneer het alleen den graanhandel geldt. En onder de benaming van graanhandel begrijpt men wederom alle soorten van handel in graan, terwijl van dezen handel, het alleen den handel in buitenlandsche granen is, welks belang tegen die van den landbouw overstaat, en als het ware met elkaar in strijdperk zijn getreden.

Maar wat is nu eigenlijk deze buitenlandsche graanhandel in ons Rijk, waaraan zoo veel wordt gehecht, en waaraan eene belemmering derzelve nog bestond, van eenig nadeel aan de nationale welvaart zoude kunnen zijn? dit is in den oorsprong, een handel in granen, welke van buiten dit Rijk werden ingevoerd, om dezelve, of andere in derzelver plaats, wederom naar buitenlands uit te voeren, zoodra dit met voordeel konde geschieden, hetzij dat zulks voor rekening van onze eigene of van vreemde kooplieden plaats had. En is deze handel door ons geheele Rijk verspreid en algemeen geweest? neen, waarlijk niet, dezelve was bijna uitsluitelijk in eene onzer voorname koopsteden gevestigd.

Middelerwijl is het tegenwoordige Nederland, door de politieke gebeurtenissen, niet meer uitsluitend, een handel drijvend land, gelijk men voorheen de republick der Zeven Vereenigde Provincien plag te noemen; nu Belgie met dezelve vereenigd is; geven de landbouw en het fabrijk-wezen even zeer de middelen tot het staatkundig daarzijn van het Koninkrijk der Nederlanden.

De koopvaardij verschaft niet meer alleen de vloten ter verdediging onzer aloude vrijheid; neen, het platte land en de binnenlandsche steden leveren thans het krijgsvolk, ter handhaving onzer onafhankelijkheid.

Onze koophandel in het algemeen overtreft niet meer, gelijk wel voorheen, dien van alle andere volkeren; en de graanhandel, namelijk de voormalige buitenlandsche graanhandel, waarvan het hier hoofdzakelijk geldt, bestaat niet meer, dan in naam, sedert de sluiting des invoers van het artikel der granen in die landen, werwaarts men in vroegere tijden gewoon was, dezelve in groote menigte te verzenden (*); terwijl die weinige graanhandel, welke bij tijd en wijle, nog op deze of gene markt, toevallig kan gedreven worden, zeker ter goeder trouw geen vrijen graanhandel kan worden genoemd.

Wat dus nog van dien handel bestaat, is niet meer vrij, maar, al ware of al wierd die ook wederom vrij, al stelden Engeland, Frankrijk, Portugal en Spanje hunne havens wederom open voor den graanhandel, dan nog zal en kan onze buitenlandsche graanhandel, uit den aard der tegenwoordige gesteldheid van die Rijken, niet meer zijn, wat dezelve vóór eene reeks van jaren geweest is, om dat de landbouw, door de hooge prijzen, welke de oorlog heeft te weeg gebragt, overal zoodanig is toegenomen, dat bijna elk Rijk, dat voorheen van buiten moest worden voorzien, thans overvloed van eigen koorn heeft: en welken overvloed dan ook de verbodswetten hebben doen ontstaan, en allen geregelden graanhandel op dezelve heeft doen ophouden; tijden van schaarsheid alleen uitgezonderd.

Nu is het bekend, dat er gewoonlijk om de 7 jaren maar één slecht graangewas is, en om de 5 jaren een slecht gewas van koolzaad; beide echter worden, door het meer en meer bekend geworden gebruik der zomergewassen, zoo zeer vervangen, dat daardoor in het ontbrekende veel wordt voorzien, en de magazijnen spoedig het meerder te kort aanvullen; zoo dat er meer dan een slecht gewas, of andere voor den akkerbouw nadeelige omstandigheden, zich moet vereenigen, om schaarschheid daar te stellen.

Het is nogtans uit deze schaarschheid bijna alleen, dat de buitenlandsche graanhandel kan hopen eenig leven te ontvangen, en die voordeelen te behalen, die denzelven in vroegere tijden, jaarlijks of liever onophoudelijk, te beurt mogten vallen, door deszelfs toenmalige bijzondere-gelukkige gesteldheid: doch welke voordeelen denzelven nu nog telkens worden betwist, door de Engelsche entrepôts, en door de van ons Noordelijker gelegene koopsteden; en waarbij dan, van onze zijde, niet zelden wordt te kort geschoten.

Zie daar dan, Ed. Mog. Heeren! waarop onze zoo hoog gewaardeerden graanhandel ter nederkomt; zie daar het voorgewende belang, waaraan de koophandel, onzen landbouw, en met denzelven, de wezenlijke belangen en den voorspoed van dit geheele Rijk, wil hebben opgeofferd.

Ik zeg het voorgewend belang, want als de uitvoer der ingevoerde granen niet aan het denkbeeld van buitenlandschen graanhandel verbonden blijft, dan is het niet meer de handel, welke voorheen onze natie zulke groote voordeelen aanbragt, dien men poogt te behouden; dan is het slechts een handel van invoer, een handel, geheel strijdig met onze rijkste bron van bestaan (den landbouw namelijk): een handel, die gelijk staat met alle overige hier te lande verbodene of zwaar belaste fabrijkaten; want wordt het graan ook niet door de vlijt en nijverheid, en door menschen handen arbeid, zoo wel als door de werking der natuur, kunstmatig uit den grond voortgebragt?

(*) *Het bewijs van het hier bijgebragte kan voor als nog niet worden gegeven, om dat de daartoe benoodigde staten van in- en uitvoer der granen in dit Rijk, over* 1824, *door Z Exc. de heer minister* Appelius, *verklaard zijn, vóór de discussie van heden, niet te kunnen worden gegeven.*

Aanteek. van den Spreker.

Beschouwen wij dan, Ed Mog. Heeren! den tegenwoordigen invoer van granen uit dit oogpunt, en wie zal dan niet met ons overtuigd zijn, dat aan dien handel dient paal en perk gesteld te worden.

Men beweert wel, dat de beperking van dezen invoer-handel ten gevolge zal hebben, dat de daartoe gebezigde kapitalen zich naar elders zullen verplaatsen; ijdele vrees!

Bovendien kunnen de kapitalen, welke thans gebezigd zijn in dezen handel, naar de getuigenis van deszelfs eigene verdedigers, niet van groot belang zijn, vermits zij zelve aanvoeren, dat de opgezolderde voorraad gering is, en dat de jaarlijks ingevoerde lasten slechts een klein gedeelte van onze consumtie bedraagt; maar gesteld, dat deze kapitalen, naar den invoer der vijf laatste jaren gerekend, 10 millioenen bedragen, wat zijn dezelve dan nog gering, in vergelijking van de immense kapitalen, gevestigd in de landelijke eigendommen, waarvan alleen de grondlasten, welke slechts een gedeelte van diens revenuen zijn, meer dan die som in 's Rijks schatkist opbrengen; men denke daar nog bij, dat deze laatste kapitalen niet gelijk staan met die in den buitenlandschen graanhandel gebezigd, welke kunnen worden gerealiseerd, en in andere winstgevende ondernemingen worden gebruikt; terwijl de landerijen moeten blijven liggen, en derzelver waarde allengs vernietigd worden, door gebrek aan cultuur.

Hoe het zij, dit is nogtans zeker, dat de kapitalen, welke men dan te regte of ten onregte wil, uitsluitend aan dien graanhandel te behooren, in de laatste vier jaren, dat dezelve den landbouw zoo zigtbaar hebben benadeeld, voor den bloei van den handel van weinig nut zijn geweest: maar dezelve hebben daarentegen de nijverheid van andere natien doen leven, ten koste van de onze; dat is: dat dezelve de voortbrengselen van vreemde gronden, indedaad veelal met vreemde schepen aangevoerd, met ons geld hebben betaald: terwijl onze voortbrengselen, als een dood ligchaam zijn blijven liggen, en alzoo aan onze binnenlandsche scheepvaart zijn onttrokken. Zelfs de laatste rijzing in de tarwe, welke vóór eene maand plaats had, en die door de rogge gevolgd is, moet niet aan de werking van die kapitalen worden toegeschreven, maar aan eene geheel andere oorzaak.

Vooral moet de rijzing van sommige artikelen, welke buiten verband der overige zijn geraakt, worden toegekend aan het ontbreken, of misslagen, van schier anderhalf gewas daarvan, en aan de slechte vooruitzigten, voor bijna alle graan-gewassen van 1825, ontstaan door het menigvuldig gevallen water, zoo wel op het vaste land, als in de Britsche eilanden; waardoor de landman is verhinderd geworden, zijne granen, ter bekwamer tijd, in den grond te brengen, en de reeds vroeger uitgezaaide weinig belovende zijn. De vrees van minder overvloed in de Noordelijke landen is daardoor algemeen, en de uitzigten op hoogere prijzen zijn alleen oorzaak, dat de dalingen, welke de laatste rijzingen wederom zijn opgevolgd, niet gevoeliger zijn.

De rijzing der graanprijzen getuigt alzoo de nieuwe rampspoeden, welke den boerenstand wederom hebben getroffen; de graanhandelaar, als speculateur beschouwd, is daarentegen, door deze omstandigheid, zeer bevoordeeld; want de boer is er niet op ingerigt, en bezit ook de kapitalen niet, wat daartegen ook mogte zijn aangevoerd, om zijne gemaken van vroegere jaren te kunnen opgaren, zijne bezwarende lasten te voldoen, en tevens zijn bedrijf voort te zetten.

Dit was ook indedaad het geval in 1816 en 1817, wanneer, niettegenstaande de hooge prijzen, uit hoofde der geringheid der gewassen (want dezen waren oorzaak der toenmalige schaarschheid), de boer in het algemeen, niet meer dan een matig inkomen had; terwijl de graanhandelaar schatten verdiende aan zijne gezolderde of uitgevoerde granen.

Indien ondertusschen geene meerdere duurzame en tevens voor den landbouw gunstiger oorzaken de prijzen der granen blijven opbeuren, dan zal alles spoedig weder zijn teruggekeerd tot den toestand, waarin dezelve zich in Augustus 1824 bevond; dan zal indedaad, in vele oorden, het land onbebouwd blijven liggen, en wat nog bebouwd wordt, hoe lang hoe meer verwaarloosd, en in eenen toenemenden slechten staat van productie geraken: spoedig zullen wij dan niet meer kunnen voorzien in de behoefte van ons eigen levens-onderhoud, en onze geheele natie zal daardoor, bij de minste schaarschheid, afhankelijk zijn, en van vreemde volkeren en van onze eigene graanhandelaren. Gelukkig is het echter, dat het gouvernement zulks mede begint in te zien, ten minste bewijst de door Z. M. aan deze Kamer voorgedragen wet, dat bij hetzelve voor den landbouw gunstiger wordt gedacht.

Men schijnt nogtans niet genoegzaam overreed en bepaald te zijn, omtrent de middelen, door welke men den landbouw dient op te beuren. Een hoogst achtingwaardig schrijver, medelid dezer Kamer, heeft te kennen gegeven, van gevoelen te zijn, dat de beste wijze daartoe bij hem werd beschouwd te zijn, van onzen landbouw te ontheffen van de buitensporige lasten, welke denzelven drukken, om daardoor in staat te zijn, van, in goedkoopheid van productie, met de meest bevoorregte natien te kunnen mededingen.

Dit middel zoude zeker het gelukkigste en het bestendigste zijn, en ook, uit den aard der zaak, het doelmatigste, hetwelk het gouvernement zoude kunnen aannemen; maar men denke niet, dat daartoe eene geringe ontlasting toereikende zij, noch dat, een pro cents wijze berekening van het meerder ingevoerde graan, boven de consumtie op den uitvoer, over een zeker getal jaren, den maatstaf daartoe zoude opleveren; want de invloed van het te veel, of te kort daarvan, is op de prijzen veel grooter, dan zulks naar eene arithmetische berekening zoude moeten zijn.

Maar toegestaan, dat de wensch van allen, die belang hebben bij den landbouw, bij de scheepvaart, bij den koophandel en bij het fabrijkwezen, door dat middel ware te vervullen, dan toch, zoude zulks eene aanmerkelijke verandering, uitbreiding of wijziging in onze belastingen moeten te weeg brengen: waar over, van Staats-vergadering tot Staats-vergadering, wel zoo lang zoude kunnen worden gedelibereerd, tot dat onzen landbouw de bodem geheel zal zijn ingeslagen, en de tegenwoordige bezitters, van hunne goederen verdreven, tot den bedelstaf zullen zijn gebragt, zonder dat derzelver opvolgers, door gebrek aan kapitaal en vertrouwen, in staat zullen zijn, den bouw wederom op te vatten en voort te zetten, zoo als derzelver voorgangers, in het belang van den Staat, hebben gedaan.

Trouwens, daar zijn reeds twee en een half jaar verstreken, dat de slechte toestand van den landbouw algemeen bekend is geweest, en dat Z. M. een onderzoek deswege beval; nogtans is er tot dus verre, ten voordeele van denzelven, niets anders daaruit voortgevloeid, dan de vermindering van $10\frac{1}{2}$ opcenten over de grondlasten van 1825, en de voordragt van eene wet, dewelke nog algemeen beschouwd wordt, niet te zullen kunnen baten.

Indien het dan ernst is om den landbouw waarlijk te hulp te komen, vóór dat het te spade zij, wat blijft er dan anders overig, dan denzelfden weg in te slaan, dien men in Groot-Brittannien en in Frankrijk blijft volgen, en nog voor eenen geruimen tijd zal moeten blijven volhouden; ondanks alle vertoogen, welke omtrent deszelfs onvoldoendheid, reeds vóórlang, door de vrienden van algemeenen vrijen handel, zijn en nog dagelijks worden ingebragt.

Laat het schrikbeeld van verplaatsing van kapitalen, van vernietiging van den eenigen ons nog overig gebleven handel, in granen, ons niet terug houden om zoodanige wettelijke bepalingen op denzelven daar te stellen, als de landbouw behoeft.

De welvaart van Nederland, Edel Mogende Heeren! dat is niet die van diens handel in vreemde granen uitsluitelijk, maar de welvaart van de onderscheidene bedrijven der groote meerderheid van diens inwoneren, waaronder zeker ook de binnenlandsche graanhandel en de binnenlandsche scheepvaart door het geheele Rijk, behooren, zal ontwijfelbaar bevorderd worden door een welingerigt provisioneel verbodstelsel, omtrent den invoer van vreemde granen, enz., hetwelk toereikende zij, om aan onze granen, zaden en peulvruchten, eene waarde te geven, waar door de landbouw in stand worde gehouden, tot dat men door andere, hier boven genoemde middelen van ontlasting, daarin zal kunnen voorzien; terwijl de wet van den 26 Augustus 1822, no. 38, in het elfde hoofdstuk, handelende over de entrepôts, reeds de bevoegdheid geeft, om de granen, welke voor den buitenlandschen handel mogten bestemd zijn, te kunnen entreposeren „ in partikuliere pakhuizen, onder goed„ keuring van den eersten ambtenaar, in loco, en onder wederzijdsche sluiting"; waardoor de graanhandelaar zijne spekulatien zal kunnen blijven voortzetten, gelijk zulks plaats heeft, met alle andere, bij den handel, in entrepôt geplaatste goederen, naar luid dezer zelfde wet.

Deze alzoo mijne gevoelens zijnde, hadde ik wel gaarne gewenscht voor den landbouw iets meer te verkrijgen, dan ons de conceptwet aanbiedt. Daar de natie zeker meer verwacht zal hebben, van de invloed van het adres, door de Staten-Generaal, op voorstel van den heer *Barthélémij*, in het afgeloopen jaar, aan Z. M. gedaan.

Ik zal echter, in afwachting der gevolgen, welke de tegenwoordige omstandigheden mogten kunnen hebben, en den gunstigen invloed, welken ik vertrouwe, dat deze deliberatien verders zullen te weeg brengen, mij vergenoegen met den eersten stap, welke er in het belang van den landbouw is gedaan, en mijne stem geven vóór de wet.

Te *GRONINGEN*, bij de ERVEN van de Wedw. A. S, HOITSEMA, in de Oude Boteringe-straat Met *autorisatie.*